

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Situace v Jemenu
po Arabském jaru**

Plzeň 2016

Pavčina Šetková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra Blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce
Situace v Jemenu po Arabském jaru

Pavλίna Šetková

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Kramáreková

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jsem jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, srpen 2016

.....

Obsah

1	ÚVOD	6
2	FAKTA O JEMENU	8
	2.1 Problémy země	12
3	HISTORIE JEMENU	16
4	JEMEN VE 21. STOLETÍ.....	20
	4.1 Důležití aktéři	22
	4.1.1 Húthíové	24
	4.1.2 Jižní povstalecké hnutí.....	28
	4.1.3 Al-Qáida	31
	4.1.4 ISIL.....	36
	4.2 Arabské jaro a konec vlády Sáliha	38
	4.3 Vláda prezidenta Hádího.....	41
	4.4 Konference Národního dialogu.....	45
	4.5 Arabská koalice a intervence ostatních států	53
	4.6 Přehled situace od dobytí města San'á.....	55
5	ZÁVĚR	59
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	61
7	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOVÝCH PŘÍLOH.....	71
8	RESUMÉ	72

1 ÚVOD

Jemen. Pro mnoho lidí neznámá země. Přitom v celém 21. století prochází země jedním válečným konfliktem za druhý. Navíc se na území Jemenu nachází odnož al-Qáidy, která je dnes, po rozmachu takzvaného Islámského státu, pravděpodobně jedinou částí al-Qáidy, která je schopná jakkoliv ohrozit Evropu či Spojené státy. V mnoha afrických a arabských státech dnes panuje nebezpečná vnitropolitická situace a celosvětově se zvyšuje množství uprchlíků jak vnitřních, tak mimo svoji zem.

V průběhu času, který jsem strávila na této práci jsem si uvědomila, jak složité je zabývat se příčinami jakéhokoliv konfliktu v zemi. Nemohla jsem pouze vypisovat události ze zahraničních zpráv, nejprve jsem musela alespoň v základech pochopit strukturu v zemi. V dnešní době, kdy tolik zemí prochází vnitřními problémy a potýká se s ozbrojenými boji, je rychlé pochopení situace snad nemožné. Nejenom v Jemenu, ale v každé zemi, která momentálně prochází krizí je několik proti sobě bojujících skupin. Neexistuje vláda a ti druzí, nebo dobří a zlí. Mezi lidmi panuje přesvědčení, že konflikty v zemi jsou jednoduché, tedy vláda a separatisté. Možná, že dříve to tak bylo, existovalo jakési pomyslné dobro a zlo a lidé se přidali na jednu či druhou stranu. Avšak v dnešních konfliktech blízkého východa vidíme, že v jedné zemi spolu mohou bojovat více jak tři strany. V Jemenu jsou to například Jižní hnutí, vláda prezidenta Hádího, bývalý prezident Sálíh, hnutí al-Húthí nebo dvě teroristické organizace, které si dokonce na území konkurují. Zkoumání problémů jedné země je velice poučné, ale zároveň náročné. Když jsem se pokusila hned ze začátku zabývat konfliktem, který trvá do dnešních dní, neuspěla jsem. Neustále jsem narážela na informace a předchozí události, kterým jsem nerozuměla. Proto jsem se rozhodla zahrnout téma více široce a dozvědět se o Jemenu i něco z jeho vzdálenější historie.

Když se podíváme do minulosti, základy problému objevíme již koncem 19. století, kdy se Jemen rozdělil mezi dva velikány, a to Velkou Británii a Osmanskou říši. Na severu území zůstal zajdovský imamat, který po druhé světové válce získal pro sever nezávislost od Osmanské říše. To znamená, že sever Jemenu byl ovládnut ší'itskými vládci, kteří vedli oblast tradičním způsobem a kmenová soudržnost zde byla zachována. Na jih od zajdovského imamátu byla moc kmenů potlačována. Po Válce za nezávislost bylo Spojené království nuceno odejít ze země. Vláda státu našla nového

spojence a tím byl Sovětský svaz. Po marxistickém převratu se země ještě více politicky a vnitřně oddalovala od severní části. Převrat v severní oblasti svrhl dlouholetou zajdovskou tradici a nastolil republikánský režim. Tato dvě politická uskupení se roku 1990 měla spojit v jednu demokratickou zemi. To bylo ideologicky téměř nemožné, ale země byly i tak sloučeny. První problémy na sebe nenechaly dlouho čekat a již v roce 1994 si sloučená Jemenská republika prošla svojí první občanskou válkou a Jižní Jemen se na pár měsíců osamostatnil. Republika za prvního prezidenta Sáliha ztratila své původní demokratické tendence a dostala se do stále se opakujících konfliktů mezi severními kmeny, nespokojeným jihem a vládou, postavenou na dosazování přátel místo zkušených politiků.

Celé 21. století prochází Jemen jedním konfliktem za druhým. Vedle problémů s teroristickou odnoží al-Qá'idy, se vláda potýká s povstáními přicházejícími z oblasti bývalého imamátu. Zde se proti vládě vzepřel kmen Húthí, který nesouhlasí s vládní politikou státu a prezidenta Sáliha. Spory přejdou v ozbrojený konflikt, který s krátkými přestávkami trvá do Arabského jara. Během roku 2011 se do protestů zapojí velké množství obyvatel, kteří jsou nespokojeni se současnou situací. Velkou skupinu tvoří mladí nezaměstnaní lidé, kterým se nelíbí vlastní situace a neschopnost státu zajistit vlastní obyvatele. Velkou roli hraje v protestech také rozšířená korupce a Sálihovo dosazování příbuzných na důležité pozice. I přes abdikaci a zvolení nového prezidenta Hádího se situace v zemi neuklidní a již v roce 2014 začíná nový konflikt, který trvá dodnes.

2 FAKTA O JEMENU

Jemen se nachází v oblasti Blízkého východu na jihu Arabského poloostrova (viz. obr. 1). Sousedí se Saúdskou Arábií na severu a Ománem na severovýchodě. Jemen dělí od afrického kontinentu průliv Báb-al-Mandab, který je jednou z nejdůležitějších přepravních cest světa. Spojuje totiž Suezský průplav a Rudé moře s Adenským zálivem, který je součástí Arabského moře a obklopuje Jemen z jihu. Hlavním městem Jemenu bylo město San^cá, avšak od roku 2015 je okupováno, a proto byl dočasně hlavním městem ustanoven Aden.¹

Obr. 1 – Jemen je červeně zakroužkovan

Zvláště po otevření Suezského průplavu roku 1869² se z Jemenu stal klíčový námořní bod. Přístavní město Aden bylo v dalších letech nejen důležitým námořním přístavem, ale také se stalo místem, které umožňovalo obchodní převahu na trase do Indie. Ohrožením pro námořní plavby, ale i rozvíjející se rybolov, jsou somálští piráti v Adenském zálivu.³

¹ RAM, P., *Yemen History and Culture*, str. 445.

² Slavnostně byl průplav otevřen 17. listopadu 1869. Po šesti letech kontrolu nad Suezem převzala Velká Británie, která ho spravovala až do roku 1956, kdy byl znárodněn tehdejší prezidentem Gamálem Abdal Násirem.

³ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 207.

Jemenská republika vznikla roku 1990 sloučením bývalé severní Jemenské arabské republiky a jižní Jemenské lidové demokratické republiky. V Jemenu platí smíšený právní systém složený z islámského práva, zvykového práva, anglického zvykového práva a napoleonského práva. V Jemenu je politický systém tvořen dvoukomorovým parlamentem, soudy a hlavou státu, která má pod sebou předsedu vlády a vládu. Volební právo mají občané od 18 let,⁴ které uplatňují ve všeobecných volbách a referendech. Lid také přímo volí svého prezidenta na dalších sedm let.⁵ Jemen je rozdělen na 21 správních celků a město Sa^ˆá (viz. obr. 2).

Obr. 2 - Provincie Jemenu

Oficiální jazyk země je arabština. Většinu obyvatel tvoří Arabové. V Jemenu žije přes 26 milionů obyvatel.⁶ Islám je zde nejrozšířenější náboženství, z nich jsou přibližně 65% sunnité (převážně šáfi^covští muslimové) a zbytek ší^cité (převládá ší^citská odnož

⁴ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Yemen*. (<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>)

⁵ Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen, *About Yemen*. (<http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>)

⁶ The World Bank Group, *Yemen*. (<http://www.worldbank.org/en/country/yemen>)

zajdija).⁷ Pouze jedno až dvě procenta obyvatel vyznává jinou víru než islám, většinou je to judaismus, křesťanství či hinduismus.⁸ Jemen podepsal roku 1951 Úmluvu o postavení uprchlíků.⁹ Díky tomu se do země přistěhovalo mnoho obyvatel Eritree a Etiopie, a také Somálska. I přesto, že Jemen přijímá migranty legálně, dostávají se do země lidé i nelegálními cestami, a proto je velmi těžké spočítat reálné hodnoty počtu přistěhovalců.¹⁰ V důsledku konfliktů na území Jemenu dnes lidé spíše ze země prchají nežli by se do ní stěhovali. Podle odhadů UNHCR¹¹ uprchlo za minulý rok z Jemenu k 1. listopadu 2015 přes 165 tisíc lidí, kteří odešli do zemí Zálivu, ale například i do Somálska či Etiopie.¹²

V Jemenu nalezneme několik typů ekosystémů, a to pobřežní pláně, pouště a hornatá území. Zemědělsky využitelná území se nachází převážně pod horami a podél moří, zde je teplé a vlhké podnebí. Sever země je spíše hornatý a méně úrodný. Východně a severovýchodně leží pouštní oblasti.¹³

Peníze z ropného průmyslu jsou pro Jemen velice důležité, protože tvoří více než 60% všech státních příjmů.¹⁴ Vedle ropy je důležitý také sektor zemědělství a rybolov. Obhospodařování půdy je zdrojem obživy zhruba tři čtvrtě obyvatel a zaměstnává více než polovinu populace. Jemen má příznivou polohu také pro rozvoj rybolovu, a to díky dlouhému pobřeží a přidruženým ostrovům. Do budoucna je zde velký potenciál pro zvýšení produkce ryb a tento hospodářský sektor by mohl zaměstnat velkou část

⁷ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

⁸ Central Intelligence Agency, *The World Factbook: Yemen*. (<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>)

⁹ UNHCR, *Yemen overview*. (<http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>)

¹⁰ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

¹¹ Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

¹² UNHCR, *Yemen situation regional refugee and migration response 2016*.

¹³ EHERGE, L., *Saudi Arabia and Yemen*. str. 75.

¹⁴ Central Intelligence Agency, *The World Factbook: Yemen*. (<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>)

populace.¹⁵ Bohužel Jemen prochází od roku 2011 neustávajícími konflikty, které mají dopad na hospodářskou situaci v zemi.

¹⁵ Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen. *About Yemen*.
(<http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>)

2.1 Problémy země

Jemen je řazen mezi nejchudší země světa a na Arabském poloostrově je oproti mocným ropným magnátům opravdu extrémně chudý. Velkým problémem je nárůst obyvatel, v roce 2014 bylo v průměru na jednu ženu narozeno 4,09 dětí.¹⁶ Stejně tak situaci zhoršují docházející vodní zdroje, momentální zastavení ropného průmyslu, nezaměstnanost a stále se opakující válečné konflikty v zemi.¹⁷

Jemen v historii udržoval dobré vztahy s Irákem a Saddámem Husajnem. Země si navzájem vypomáhaly, ale tento vzájemně prospěšný vztah se stal nakonec pro Jemen krizovým. Když v roce 1990 Husajn zaútočil na Kuvajt, musela se vláda Jemenu rozhodnout, na kterou stranu se postaví, zda bude podporovat Irák či státy Zálivu. Nakonec jemenská vláda odsoudila útok na Kuvajt, ale i intervenci zahraničních států (hlavně tedy Spojených států, které se nacházely na hranicích Saúdské Arábie a Kuvajtu). Podle představitelů Jemenu se tato krize měla vyřešit pouze mezi arabskými zeměmi. Jemen hlasoval při jednání o situaci v Kuvajtu proti vojenskému zásahu, což si západní země i Saúdská Arábie vyložily jako tajnou podporu Saddáma. Výsledkem bylo, že Saúdská Arábie ukončila ekonomickou pomoc Jemenu, povolala armádu k hranicím a okolo 750 tisíc pracujících Jemenců bylo ze země vysídleno, což přineslo Jemenu obrovské problémy s náhlým přílivem obyvatel a zvýšení nezaměstnanosti.¹⁸

Jemen jako jediná země Zálivu nepatří do GCC, i když se západní země, tedy převážně Spojené státy, snaží o přijetí Jemenu do této organizace. Pravděpodobným problémem, nebo jedním z problémů ke vstupu do GCC je pravděpodobně historické napětí mezi Jemenem a Saúdskou Arábií. Země spolu v průběhu 20. století vedly spory

¹⁶ Pokud by byl ukazatel 2 děti na jednu ženu, celková populace by stagnovala, nižší číslo značí úbytek obyvatel, vyšší příbytek.

¹⁷ UNDP, *About Yemen*. (<http://www.ye.undp.org/content/yemen/en/home/countryinfo.html>)

¹⁸ WHITAKER, B., *Yemen and Saudi Arabia: The Gulf War 1990-91*. (<http://al-bab.com/blog/2015/03/yemen-and-saudi-arabia#The Gulf War, 1990-91>)

o území na severu a marxistické vedení Jižního Jemenu bylo pro Saúdskou Arábii ideologicky nepřijatelné.¹⁹

Asi největším přírodním problémem Jemenu je nedostatek pitné vody, který přímo ohrožuje život obyvatel.²⁰ Cena vody prudce stoupá. Největší podíl na tom má zvedající se cena nafty a benzínu, které se používají pro čerpání vody z podzemních zdrojů a následně k převážení vody kamiony na místo potřeby. Nedostatek vody se začíná stávat větším problémem než současný válečný konflikt.²¹

Dalším velkým problémem Jemenu je snižování zásob ropy, na kterém jsou z velké části závislé příjmy státu. Zásoby ropy se snižují, nová naleziště nebyla objevena a předpokládá se, že tímto tempem jemenské ropné zásoby dojdou již do roku 2025.²²

Mezi problémy země patří i migrace. Jemen těžko zvládá uživit své vlastní lidi a příliv imigrantů ještě zvyšuje nezaměstnanost. Mimo somálských a etiopských migrantů je zde také velký podíl syrských uprchlíků, kteří opouštějí svoji zemi rozervanou vnitřními spory.²³ Podle UNHCR bylo v lednu 2015 v Jemenu asi 12 tisíc uprchlíků ze Syrské republiky, ale přesná čísla se určují těžko, jelikož mnoho uprchlíků není oficiálně registrováno. I přes své vlastní problémy udělil Jemen syrským uprchlíkům dočasnou azylovou ochranu. Celkem bylo v zemi podle tohoto měření téměř 660 tisíc migrujících lidí, z čehož téměř 400 tisíc lidí jsou sami Jemenci a zbytek lidé původem většinou z arabských a afrických zemí. I přes problémy, které Jemenu přijímání migrantů způsobuje, je Jemen vstřícnou zemí a dodržuje podepsané Úmluvy o uprchlících.²⁴

¹⁹ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 205-206.

²⁰ Central Intelligence Agency, *The World Factbook: Yemen*. (<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>)

²¹ Al Arabiya English, *Yemen water crisis may be bigger problem than war*. (<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/06/29/Yemen-water-crisis-may-be-bigger-problem-than-war-.html>)

²² KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 18-19.

²³ Dříve hlavně al-Qáida, dnes i takzvaný Islámský stát.

²⁴ UNHCR, *Yemen overview*. (<http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>)

Korupce je jedna z věcí, která několikrát vyhnala jemenský lid protestovat do ulic. Od sloučení Jemenu se korupční sítě rozrostly snad do všech možných sektorů. Podle průzkumu Transparency International v roce 2015 spadá Jemen na 12. místo v žebříčku nejvíce zkorumpovaných zemí světa.²⁵ Na Arabském poloostrově dokonce zaujímá první místo. Korupce zemi přináší velké problémy, protože systém úplatkářství se stal běžným a stát řídí mocenské skupiny založené na známostech a ne na schopnostech. To vedlo ke zhoršení financí ve státním rozpočtu, nezaměstnanosti převážně mladých lidí, k oslabení poskytovaných zdravotních či vzdělávacích služeb, nebo k vytvoření nepříznivého prostředí pro podnikání, protože tato oblast je ovládána silnými investory, kteří se snaží podmínky pro podnikání co nejvíce ztížit.²⁶

Největším problémem je ale nezaměstnanost. Pokud si lidé nemůžou vydělat na základní potřeby, těžko lze očekávat závratné zlepšení v náladě obyvatel a dlouhodobý mír. Současný konflikt radikálně ublížil jemenské ekonomice a za rok 2015 se HDP²⁷ v zemi snížilo o zhruba 28%. Boje narušily těžbu a vývoz ropy, infrastrukturu a veškeré hospodářské činnosti. Kvůli konfliktu byl také téměř zrušen dovoz surovin s výjimkou občasných humanitárních pomoci.²⁸

Podle zprávy UNICEF z roku 2014 je úroveň vzdělání v Jemenu katastrofální. Asi jedno z pěti dětí do patnácti let umí číst a pouze polovina mládeže je zapsána ve škole.²⁹ Spolu se vzděláním je problém i chudoba. Ta byla velkým problémem již před rokem 2015, ale po začátku válečných aktivit se situace ještě zhoršila. Jemen je nejchudší zemí na Blízkém východě. Zhruba 37-38% obyvatel zde žije pod hranicí chudoby, což znamená, že mají méně než 2 dolary na osobu a den.³⁰ S tím je spojená

²⁵ Transparency International, *Corruption by country/territory. Yemen*. (<http://www.transparency.org/country/#YEM>)

²⁶ DBWAN, A., *Fighting the Culture of Corruption in Yemen*. (<https://blogs.worldbank.org/arabvoices/fighting-culture-corruption-yemen>)

²⁷ Hrubý domácí produkt, tato hodnota se používá pro přehled výkonnosti ekonomiky dané země.

²⁸ The World Bank, *Yemen - Overview*. (<http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>)

²⁹ UNICEF, *Yemen's marginalized children caught in the middle of conflict*. (http://www.unicef.org/infobycountry/yemen_82502.html)

³⁰ V přepočtu je to přibližně 47 korun podle kurzu duben/2016.

vysoká míra podvýživy. V roce 2012 byly téměř dvě třetiny dětí do věku pěti let podvyživené a zhruba u 13% dětí byla situace akutní.³¹ V současné době by bylo potřeba, aby se situace co nejvíce uklidnila a k potřebným lidem se mohla dostat humanitární pomoc. Obnovení státu a bezpečnosti je rozhodujícím faktorem pro zlepšení situace obyvatel.³²

³¹ Podvýživa ohrožuje hlavně malé děti, které mohou v jejím důsledku zemřít. Oslabuje jejich imunitu, a tak je ohrožují i běžné dětské nemoci.

³² The World Bank, *Yemens' Economic Outlook- Spring 2016*.
(<http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/economic-outlook-spring-2016>)

3 HISTORIE JEMENU

V 9. století³³ založili zajdové na území Jemenu vlastní imamát, který s různými územními změnami ovládali více než tisíc let. Zajdovci jsou odnoží šíitského islámu, i když svými praktikami připomínají spíše sunnity.³⁴ Místo Muhammada al-Báqira uznávají jako pátého³⁵ imáma al-Báqirova bratra Zajda.³⁶ Až roku 1962 byla revolucí vláda zajdovců ukončena.

Osmanská říše poprvé ovládala území Jemenu v druhé polovině 16. století a zůstala zde až do poloviny 17. století. Když se moc Osmanů zmenšovala, chopily se příležitosti místní kmeny a začalo vznikat nové společenství zajdovských imámů.³⁷ Koncem 19. století se Osmanům podařilo obnovit svůj vliv ve střední Arábii.³⁸ Roku 1849 se Osmanská říše vrátila a rozšířila svoji moc na většině území Jemenu. Avšak již deset let předtím, roku 1839, se Velká Británie dostala až do Adenu,³⁹ které jim sloužilo jako strategické přístavní město a poskytovalo Britům zastávku na cestě do jejich dalších kolonií v Indii.⁴⁰ V průběhu 19. století rozdělili Britové a Osmané zemi na dvě části. Způsob, jakým si vliv na tomto území rozdělili, ovlivnil další vývoj Jemenu.

Po první světové válce se Osmanská říše rozpadla a vzniklo Turecko, které přišlo o všechno neturecké území. Místní zajdovský imám vyhlásil nezávislost.⁴¹

Pro Zajdovce byli Osmané i Britové okupanti jejich země, proto také nechtěli uznat jejich vytyčení hranic, které rozdělilo zemi na sever a jih.⁴² Nakonec byl místní

³³ Přesněji v roce 896, v oblasti Sa'áda. (GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 97.)

³⁴ Al Jazeera, *Profile: Yemen's Houthi fighters*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>)

³⁵ Zajdovci nesou také označení pětníci, právě kvůli uznání pouze prvních pěti imámů

³⁶ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 47-48,

³⁷ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 229 i 243.

³⁸ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 279.

³⁹ RAM, P. *Yemen History and Culture*, str. 10.

⁴⁰ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str.. 269.

⁴¹ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 317.

imám nucen uzavřít dohodu s Velkou Británií a území se rozdělilo na základě smlouvy ze San'á z roku 1934.⁴³ Další smlouvu podepsal imám se Saúdskou Arábií téhož roku po prohře ve válce o území 'Asir.⁴⁴ Jemenské hranice tak byly přesně vytyčeny.

V roce 1962 nastoupil na trůn dědičný zajdovský vládce al-Badr, ale již 26. září 1962, tedy již po osmi dnech, byl svržen vojenským převratem a bývalý imamát byl přejmenován na Jemenskou arabskou republiku. Al-Badr uprchl na sever země, kde získal podporu Saúdské Arábie a severních kmenů. Po převratu se vlády chopil plukovník Abdalláh Sallál.⁴⁵ Sállálovi v boji s imámem pomohl Násir,^{46 47} který mu poslal na pomoc pět desítek tisíc mužů.⁴⁸ Konec této občanské války se přiblížil po šestidenní válce,⁴⁹ kdy Egypt a Saúdská Arábie uzavřeli mírovou dohodu. Al-Badr ani Sallál se však vzdát nechtěli, a tak se spor táhl ještě další tři roky. Válka byla ukončena až roku 1970, kdy Saúdská Arábie oficiálně uznala Jemenskou arabskou republiku a al-Badr odešel do ústraní.⁵⁰

V počátku Jemenské arabské republiky se vystřídalo na postu prezidenta několik osob, které ale ve své funkci nevydrželi nikdy příliš dlouho. Roku 1978 se stal Alí Abdalláh Sálih⁵¹ prezidentem Jemenské arabské republiky. Odpor proti Sálihovi po jeho

⁴² BURROWES, R. D., *Historical Dictionary of Yemen*, str. 30.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ 'Asir je oblast v Saúdské Arábie, která tvoří část hranic Jemenu a SA.

⁴⁵ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 105-107.

⁴⁶ Hlava státu v Egyptě.

⁴⁷ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 404-405.

⁴⁸ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 107.

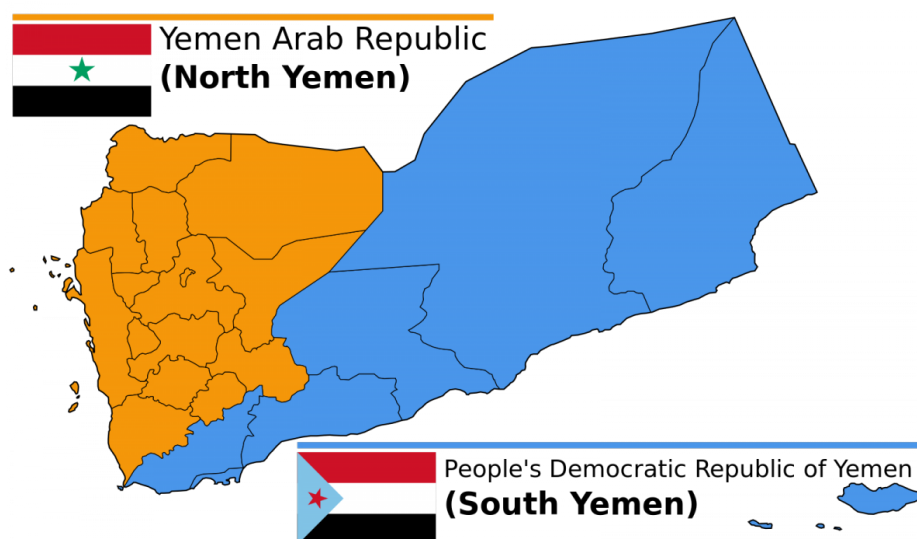
⁴⁹ Šestidenní válka proběhla v červnu roku 1967 mezi Izraelem a Egyptem, Sýrií, Irákem a Jordánskem. Arabské státy byly poraženy a Izrael získal větší území.

⁵⁰ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 202.

⁵¹ Ten samý Sálih, který se stal prezidentem spojené Jemenské republiky a sesazen byl až po Arabském jaru 2011.

zvolení byl potlačen díky podpoře kmenů. Sálíh ustanovil roku 1982 Všeobecný lidový kongres, který byl jedinou legální politickou stranou v zemi.⁵²

Oproti tomu Jižní Jemen, který se táhl od města Aden až po dnešní hranice Jemenu s Ománem, byl stále kolonií Spojeného království.⁵³ Britové opustili zemi až roku 1967 v důsledku několika teroristických akcí v rámci Války za nezávislost. Po odchodu monarchistické vlády se země obrátila na východ a uzavřela důležité diplomatické styky se Sovětským svazem a dalšími komunistickými zeměmi.⁵⁴ V roce 1970 se moci v Jižním Jemenu ujali marxisté a země byla přejmenována na Jemenskou lidovou demokratickou republiku. Na začátku roku 1986 se do čela státu postavil jako generální tajemník Alí Sálím al-Bajd. V následujících letech proběhla jednání o sjednocení Jemenu. Severní JAR zastupoval prezident Alí Abdalláh Sálíh, zástupcem JLDR byl tajemník hlavní strany JSS⁵⁵ Alí Sálím al-Bajd.⁵⁶

Obr. 3 – Hranice rozděleného Severního (North) a Jižního (South) Jemenu před jeho sloučením.

⁵² GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 109-110.

⁵³ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 111-112.

⁵⁴ RAM, P., *Yemen History and Culture*, str. 220.

⁵⁵ Jemenská socialistická strana, ustanovena roku 1978.

⁵⁶ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 112-114.

Koncem roku 1989 podepsali Sálíh a al-Bajd dohodu o sjednocení obou Jemenů.⁵⁷ 22.května 1990 vznikla spojená Jemenská republika. Prezidentem se stal Sálíh a al-Bajd získal místo viceprezidenta. Sloučení Jemenu bylo uspěchané a nevyřešilo všechny spory v Jemenu. Vláda se složila z Všeobecného lidového kongresu a Jemenské socialistické strany.⁵⁸

V roce 1994 vyvrcholilo přetrvávající napětí mezi severní a jižní částí Jemenu. Jižní separatistické oddíly se dostaly až do Adenu, který dobyly 20. května a vyhlásily Jemenskou demokratickou republiku. Již 7. července provládní jednotky porazily separatisty a dne 1. října byla Sálíhovi potvrzena funkce vůdce celého Jemenu. Aby Sálíh podpořil svoji vládu, začal dosazovat na důležité pozice své příbuzné z kmene Sanhán, kteří postupně ovládli většinu nejdůležitějších funkcí.⁵⁹

⁵⁷ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 207

⁵⁸ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 114-115

⁵⁹ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 120.

4 JEMEN VE 21. STOLETÍ

První dekáda tohoto století je plná vnitřních sporů, ekonomického a sociálního úpadku a násilných konfliktů. Situaci v zemi ještě přitěžují útoky al-Qáidy, která je nejen pro Jemen, ale i pro ostatní státy Zálivu bezpečnostní hrozbou. Nespokojenost obyvatel, která panuje již od sjednocení Jemenu v devadesátých letech, se zhoršuje každým dalším rokem. Prezident ⁶⁰Alí Abdalláh Sálih přešel od původního záměru zemi zdemokratizovat, k procesu upevňování vlastní moci, bez ohledu na potřeby státu. To vedlo ke zvýšení korupce a ekonomickým problémům země. Docházející ropa a hrozba vyčerpávajících se pitných vodních zdrojů vedla ke zhoršení finanční situace a zdražení základních surovin.⁶⁰ Obyvatelé nevydrželi tento stav dlouho a již roku 2004 projevilo hlasitě svou nespokojenost se situací hnutí al-Húthí. Přes prvopočáteční mírové protesty se hnutí a vláda ke konci roku dostali do ozbrojeného konfliktu.

Situace se i nadále zhoršovala. V roce 2007 došla trpělivost i lidem z oblasti bývalého Jižního Jemenu. Za přispění ⁶¹Alí Sálíma al-Bajda, bývalého viceprezidenta Jemenské republiky, dříve tajemníka jižní Jemenské lidové demokratické republiky, se utvořilo Hnutí jihu, které v nenásilných protestech požadovalo více autonomie, rovnocenné rozdělování zisku z ropy mezi jednotlivá území Jemenu a stejný přístup ke všem provinciím. Nakonec se hnutí rozhodlo bojovat za odtržení jižních oblastí a obnovení původního samostatného Jižního Jemenu.⁶¹

Od prvního střetnutí roku 2004 do roku 2010 se Húthiové a vládní síly střetly ještě několikrát vždy s krátkým obdobím příměří. Během té doby byli příznivci hnutí zatýkáni a zase propouštěni podle aktuální situace. V roce 2009 se střetli Húthiové s jednotkami Saúdské Arábie na hranicích.⁶² Nejdější klid panoval od podepsání mírové dohody 2010 až do povstání lidu 2011. Arabské jaro vyústilo v odstoupení prezidenta Sáliha a situace mezi vládou a vzbouřenci se začala uklidňovat. Možný mír však

⁶⁰ New York Times, *Millions Are Facing Food Crisis in Yemen*, U.N. Agency Says. (http://www.nytimes.com/2012/10/01/world/middleeast/yemen-in-crisis-as-global-food-prices-rise.html?_r=0)

⁶¹ PETOURIS, T., *Al-Hiraak*. (<http://tonyblairfaithfoundation.org/religion-geopolitics/glossary/al-hiraak>)

⁶² Global Security, *Houthis - Six Wars 2004-2009*. (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-houthi.htm>)

narušily akce AQAP, která sice již dříve uskutečnila různé atentáty, většinou zaměřené na zahraniční cíle, ale až v roce 2012 se organizace v Jemenu pořádně projevila. Dramatickým útokem na Vládní palác v den jmenování Hádího prezidentem zabili příslušníci al-Qá'idy 26 vojáků, kteří hlídali bezpečnost ceremonie.⁶³ Při následných bojích mezi stranami jsou zabity stovky civilistů. Do boje se více vkládají Spojené státy, které se snaží pomocí podpory vládě a použitím dronů teroristy odstranit. Boje mezi vládou a AQAP se přenesou i do dalšího roku.⁶⁴

⁶³ Al- Arabiya News, *Al-Qaeda claims deadly attack on a Yemen presidential palace.* (<https://www.alarabiya.net/articles/2012/02/29/197813.html>)

⁶⁴ CORCORAN, M, *Timeline: A century of conflict in Yemen.* (<http://www.abc.net.au/news/2015-04-15/yemen-a-century-of-conflict/6381720>)

4.1 Důležití aktéři

V novém století se v Jemenu setkáváme s různými skupinami s odlišnými zájmy. Zpětný pohled z roku 2015 evokuje dojem, že nejdůležitějším aktérem 21. století je hnutí al-Húthí na severu Jemenu. Nesmíme však opomenout ani další skupiny. Například v roce 2007 seskupené Hnutí jihu, které požaduje rozdělení Jemenu na dva státy stejně, jako tomu bylo před rokem 1990. Toto hnutí sice upadá do ústraní zájmu od počátku roku 2015, kdy hnutí al-Húthí ovládlo hlavní město Jemenu, ale v rámci Arabského jara a následujících let stálo v popředí konfliktů. Také teroristické organizace, převážně tedy al-Qáida a dnes i Islámský stát, hrály v minulosti i současnosti Jemenu důležitou roli. Obzvláště dnes, kdy je hrozba teroristických útoků na západní civilizaci stále větší, je cílem Spojených států zničit, či alespoň oslabit tyto skupiny v Jemenu, aby již nemohly ohrozit bezpečnost USA. Neměli bychom zapomínat ani na zahraniční aktéry, mezi které bezesporu patří především Spojené státy americké, které bojují proti terorismu v zemi. Dále je stále viditelný vliv Saúdské Arábie včetně celé Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu (GCC) a vynechat bychom neměli ani Írán, který je spojován se šiitskými povstalci z hnutí al-Húthí.

Situace v Jemenu je pro politiku Arabského poloostrova zásadní. Rozvrácený Jemen nabízí příležitost teroristickým skupinám jako je AQAP⁶⁵ a ISIL k uchycení se v oblasti, což dříve vzhledem k silnému tribalismu nebylo tak snadné. Samozřejmě al-Qáida byla v Jemenu i dříve, ale nedostalo se jí velkého prostoru ani přízni lidí. To se změnilo s působením Spojeným států v regionu a s útoky na civilisty pomocí amerických dronů, které měly primárně sloužit pouze ke sledování teroristů. S přibývajícimi teroristickými událostmi byly tyto bezpilotní letouny použity na odstranění nebezpečným cílů, což ale často vedlo ke zranění nejen teroristy samotného, ale i civilistů.⁶⁶

V politické oblasti se setkáváme s dalšími důležitými stranami. Například strana GPC (Všeobecný lidový kongres), která doposud získávala ve volbách většinu

⁶⁵ Al-Qáida na Arabském poloostrově (in Arabian Peninsula).

⁶⁶ Al-Jazeera. *Most killed by US drones were not targeted: report.* (<http://www.aljazeera.com/news/2015/10/killed-drones-targeted-intercept-report-usa-afghanistan-somalia-yemen-151015193812970.html>)

parlamentních křesel. GPC byla založena °Alí Abdalláhem Sálihem⁶⁷ v roce 1982 a před sloučením Jemenu v roce 1990 to byla jediná politická strana Severního Jemenu.⁶⁸

Další důležitou stranou je Jemenská socialistická strana, založená v roce 1978. JSS byla vládnoucí stranou zase naopak v Jižním Jemenu (před sloučením roku 1990). Po prohře jižních separatistů v občanské válce v roce 1994 odešli vrchní představitelé JSS do exilu. Později byli Sálihem amnestováni.⁶⁹

Isláh je islamistická strana, založena po sloučení Jemenu 1990, která byla v letech 1991-1997 koaličním partnerem GPC. Po opuštění koalice se stala strana Isláh největší opoziční stranou.⁷⁰

Strana společné schůze (JMP), je koalice pěti politických stran⁷¹ a vznikla roku 2005. Koalice sloučila strany s různorodými ideologiemi, zároveň je spojila snaha vytvořit silnou opozici vůči straně GPC. JMP se prezentovala jako strana bojující za demokracii a zmenšení korupce. Vnitřní rozdíly v koalici se začaly nejvíce projevovat po podpisu dohody o odchodu Sáliha v roce 2011. Do Národního dialogu chtěly strany vstoupit odděleně, aby každá jednotlivá strana mohla prosazovat své zájmy, ale vstoupit musely nakonec jednotně jako koalice.

⁶⁷ Sálih byl prezident Severního Jemenu od roku 1979 a následně se stal prezidentem sloučené Jemenské republiky v letech 1990-2011.

⁶⁸ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 109-110

⁶⁹ BURROWES, R., *Yemen - Government and society*. (<https://www.britannica.com/place/Yemen/Government-and-society#ref484793>)

⁷⁰ CAMPBELL, L., *Yemen: The Tribal Islamists*. (<https://www.wilsoncenter.org/yemen-the-tribal-islamists>)

⁷¹ Strana Isláh, Socialistická strana, strana al-Haqq, Unionistická stranu a Strana lidových sil.

4.1.1 Húthíové

Húthí neboli Ansár Alláh je skupina zajdovských⁷² ší'itů. Původně bylo hnutí pouze nenásilného teologického charakteru, které hlásalo toleranci a mír již v době sjednocování Jemenu v roce 1990. Obrat nastal v roce 2004, kdy se chopili zbraní v důsledku zatýkání vlastních členů vládou.⁷³ Jejich název je odvozen od původního vůdce, Husajna Badra ad-Dín al-Húthího, který byl propagátor myšlenky na více nábožensky oddanou společnost, a který také vedl první velké povstání v roce 2004, ke kterému došlo v oblasti Sa'ada.

Hnutí al-Húthí pochází ze severní části Jemenu, z oblasti Sa'ada nedaleko saúdskoarabských hranic. Oblast na severu je převážně hornatá, špatně přístupná, největší a hlavní město této oblasti je stejnojmenné město Sa'ada. Na tomto území byl zajdovský imámát zhruba 1000 let (897 – 1962) než byl svržen poslední imám al-Badr převratem republikánů roku 1962.

Kořeny hnutí al-Húthí můžeme vystopovat až do roku 1986. V tomto roce začal šejk Saláh Ahmad Feletah rozšiřovat své názory a ideje o zajdovském hnutí a založil Svaz mládeže, přes který se snažil rozšířit své myšlenky o obnovení postavení zajdovců v Jemenu, kteří na území donedávna vládli. S myšlenkami Feletaha souhlasil a připojil se k němu i Badr ad-Dín al-Húthí, otec Husajna al-Húthího, který byl o několik let déle, roku 2004, vůdcem Húthíjského povstání. Tito tři, tedy Ahmad Feletah, Badr ad-Dín al-Húthí a Husajn al-Húthí vytvořili politickou stranu al-Haqq, která měla reprezentovat zajdovské myšlenky a pomoci jim prosadit své zájmy.⁷⁴ V roce 1993 byl Husajn al-Húthí zvolen ve volbách do parlamentu, kde zůstal další čtyři roky.

Následující rok, tedy 1994, proběhlo povstání na území bývalého Jižního Jemenu a na krátkou dobu se opět rozdělila nedávno spojená země a na jižním území

⁷² Zajdovci jsou odnoží šíitského islámu, věří pouze v pět prvních imámů, za pátého považují Zajda ibn Alího, pravnuka poroka Muhammada.

⁷³ Al Jazeera, *Who are the Houthis in Yemen*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>)

⁷⁴ Al Jazeera, *Profile: Yemen's Houthi fighters*. –
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>)

byla vytvořena Demokratická republika Jemen.⁷⁵ Prezidentu Sálihovi v boji proti separatistům z jihu pomohli sunnitští wahhábovci ze Saúdské Arábie, což se Húthíjcům příliš nezamlouvalo. Húthíové se cítili být tímto spojením ohroženi,⁷⁶ z důvodu šíření sunnitského islámu v oblasti, a proto také usilovali o vznik vlastní zajdovské madrasy,⁷⁷ aby se jejich náboženství a praktiky zachovaly.⁷⁸ Problém ale nebyl ani tak rozpor v náboženství, jako snaha různých skupin o získání větší politické a územní moci v Jemenu.⁷⁹

Po těchto událostech si Husajn al-Húthí uvědomil, že svých cílů na obnovu starých zajdovských doktrín nedosáhne díky straně al-Haqq a následně odstoupil roku 1997 i z parlamentu. Poté založil vlastní organizaci Věřící mládež. Příznivci hnutí se scházeli v mešitě v Sa^cdě a otevírali vzdělávací centra s vlastními výchovnými knihami. Tento krok můžeme označit jako počátek hnutí al-Húthí.⁸⁰

V průběhu následujících let napětí mezi hnutím Sa^cdě a vládou v San^cá vzrůstalo. Hnutí Věřící mládeže žádalo konzervativní přístup k islámu a rozšiřovalo své učení do okolních provincií. Šíření zajdovských myšlenek nebylo pouze náboženského charakteru, ale zahrnovalo mnoho z politických názorů na obnovení moci a vlády zajdovců.⁸¹ 17. ledna 2002 vyzval Husajn al-Húthí své následovníky, aby s ním vylezli na horu Marran, kde zazněl slogan hnutí: *Bůh je velký, smrt Americe, smrt Izraeli, prokletí na Židy, vítězství islámu*. Po americké invazi Iráku, začal Husajn al-Húthí

⁷⁵ BBC News, *Yemen profile – Timeline*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704951>)

⁷⁶ Al Jazeera. *Profile: Yemen's Houthi fighters*.
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>.

⁷⁷ Madrasa je zde chápána jako muslimská náboženská škola jednoho směru islámu, zde zajdovského ší^cismu.

⁷⁸ Wikileaks, *Who are the Houthis, part one: What are they fighting for?*.
(https://search.wikileaks.org/plusd/cables/09SANAA2185_a.html)

⁷⁹ BŘESKÁ, J., Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

⁸⁰ ABULOHOOM, A., *Who was Hussein Al-Houthi?*.
(<http://www.yementimes.com/en/1686/report/2495/Who-was-Hussein-Al-Houthi.htm>)

⁸¹ Ibid.

otevřeně kritizovat prezidenta Sáliha za jeho spolupráci s Amerikou.⁸² Nedlouho poté, když Sálih přijel do Sa^ʿdy na páteční modlitbu, lidé během jeho projevu vykřikovali húthíjský slogan, a také ho nazývali zrádcem a agentem Ameriky a Izraele. Okolo 600 protestujících při projevu bylo ještě tentýž den zatčeno.⁸³ Toto působení Věřící mládeže a jejich stoupající vliv mezi občany země vnímala vláda v Sa^ʿá jako protivládní tendence a snahy o vyvolání konfliktu. Napětí vyvrcholilo roku 2004.⁸⁴

V červnu 2004 zatkly vládní síly asi 640 Husajnových studentů, kteří protestovali před americkou ambasádou v hlavním městě Sa^ʿá. Hned na to začaly státní orgány hledat samotného Husajna, na kterého byla vypsána odměna 55 tisíc dolarů.⁸⁵ Vláda obvinila Húthíovce ze snah o převrat a obnovení bývalého zajdovského imamátu a odpojení se od centrální vlády, s cílem převzít moc nad územím kolem Sa^ʿdy. Húthíové se bránili tím, že chtějí pouze prosadit svá občanská práva a náboženské svobody.⁸⁶ První kolo bojů mezi vládou a hnutím trvalo od 18. června do 10. září 2004, během těchto bojů byl vůdce hnutí Husajn al-Húthí zabit⁸⁷ a místo něho si stoupl do

⁸² Především spolupráci v rámci proti-teroristických bojů a použití dronů.

⁸³ AL-MOSHKI, A. I., *The Houthis: From a Local Group to a National Power*. (<http://www.yementimes.com/en/1813/report/4294/The-Houthis-From-a-local-group-to-a-national-power.htm>)

⁸⁴ SPENCER, R., *Yemen crisis: Who are the Houthi rebels?*. (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/yemen/11355168/Yemen-crisis-Who-are-the-Houthi-rebels.html>)

⁸⁵ AL-MOSHKI, A. I., *The Houthis: From a Local Group to a National Power*. (<http://www.yementimes.com/en/1813/report/4294/The-Houthis-From-a-local-group-to-a-national-power.htm>)

⁸⁶ BBC, *Yemen crisis*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>)

⁸⁷ Husajn al-Húthí byl zabit na konci roku 2004, ale jeho pohřeb se konal až 5. června 2013 ve městě Sa^ʿda. (AL-MUSLIM, F., *Amid Yemeni Unification Efforts, Houthis Remain Delicate Issue*, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/yemen-houthi-movement-politics-national-dialogue.html>)

čela organizace jeho bratr ^cAbdulmalik al-Húthí.⁸⁸ Smrt Husajna, která byla vnímána jako mučednická, pouze povzbudila mnoho dalších lidí k připojení se ke hnutí.⁸⁹

Od té chvíle vedlo Ansár Alláh a vláda přerušované boje až do podepsání dohody o příměří v roce 2010.⁹⁰ V tomto období (2004-2010) proběhlo šest kol bojů mezi hnutím al-Húthí a vládními jednotkami prezidenta Sáliha. V posledním kole bojů (srpen 2009-únor 2010) se na stranu vlády přidala Saúdská Arábie a v listopadu 2009 se vojensky zapojila do bojů proti hnutí al-Húthí.⁹¹ Boje skončily až začátkem roku 2010. Dne 11. února toho roku se obě strany dohodly na zastavení palby. Oficiálně bylo příměří vyhlášeno o měsíc později 19. března 2010. Dohoda o ukončení bojů zahrnovala několik podmínek, jednou z nejdůležitějších byla dohoda o propuštění všech zajatých členů hnutí al-Húthí. Avšak již v květnu 2010 obsadili Húthíovci několik škol na severu země a požadovali okamžité propuštění vězňů. V červnu toho roku obvinilo hnutí vládu z nedodržování dohody, jelikož byla v tu dobu propuštěna méně než třetina zajatých bojovníků a příznivců. Situace v oblasti i nadále zůstala nestabilní a mnoho civilistů opustilo své domovy.⁹²

V roce 2011 Húthíové využili protestů lidu proti tehdejší vládě a prezidentu Sálihovi a připojili se k demonstracím. Díky tomu se jim povedlo rozšířit svůj vliv a získat příznivce i v dalších provinciích. Avšak i po zvolení nového prezidenta Hádiho bylo hnutí al-Húthí a další povstalci nespokojeni a v roce 2014 rozpoutali další konflikt.⁹³

⁸⁸ AL-MOSHIKI, A. I., *The Houthis: From a Local Group to a National Power*. (<http://www.yementimes.com/en/1813/report/4294/The-Houthis-From-a-local-group-to-a-national-power.htm>)

⁸⁹ ABULOHOOM, A., *Who was Hussein Al-Houthi?*. (<http://www.yementimes.com/en/1686/report/2495/Who-was-Hussein-Al-Houthi.htm>)

⁹⁰ Al Jazeera, *Who are the Houthis in Yemen*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>)

⁹¹ Global Security, *Houthis - Six Wars 2004-2009*. (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-houthi.htm>); Saúdská Arábie se snažila oslabit hnutí a zamezit překročení hranic do SA.

⁹² Ibid.

⁹³ BBC, *Yemen crisis*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>)

4.1.2 Jižní povstalecké hnutí

Počátky Jižního hnutí sahají již do roku 1990, kdy se Jemenská republika sjednotila. Obyvatelé bývalého Jižního Jemenu byli po sjednocení nespokojeni s uspořádáním a vedením nového státu.⁹⁴ Roku 1993 se viceprezident cAlí Sálím al-Bajd přesunul do města Aden,⁹⁵ což předznamenávalo události roku 1994, tedy občanskou válku, kdy se bývalý Jižní Jemen dokázal na pár měsíců odpojit a vytvořit Jemenskou demokratickou republiku, kterou však záhy prezident Sálím porazil a Jemen opět sloučil v jeden celek. Po této prohře se musel al-Bajd⁹⁶ přesunout do Ománu.⁹⁷

Hnutí jihu postupně vznikalo jako mírová snaha o osvobození bývalého Jižního Jemenu od vládnoucího režimu ze severu pomocí poklidných protestů a demonstrací lidu. Avšak i zde se odštěpila skupina ozbrojených bojovníků, nazývané Hnutí za sebeurčení,⁹⁸ které se seskupilo téměř okamžitě po civilní válce roku 1994.⁹⁹

Každá část Jemenu vstupovala do roku 1990 s rozdílným charakterem vedení vlády.¹⁰⁰ I přes původní demokratické snahy byly uvnitř sjednoceného Jemenu stále dva rozdílné státy, které se snažily zajistit si výhody právě pro svoji oblast. Dalším problémem bylo, že přestože severní část země fakticky ovládala celý Jemen, na jihu se nachází většina jemenského nerostného bohatství.¹⁰¹ Nespokojenost se postupně zvyšovala až v roce 2007 vzniklo Jižní hnutí (z arabského přepisu al-Hiráq al-Džanúbí),

⁹⁴ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabský jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 10.

⁹⁵ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 118.

⁹⁶ Al-Bajd byl tajemníkem v bývalém Jižním Jemenu před sjednocením 1990, následně se stal viceprezidentem Sjednocené Jemenské republiky.

⁹⁷ Al Jazeera, *Ali Salim el-Beidh: Separating South Yemen*. (<http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/05/2012519114015103906.html>)

⁹⁸ Pohybuje především v oblastech ad-Dalia a Hadramaut. Přestože Hnutí jihu, jak ho známe dnes, vzniklo až v roce 2007, tato ozbrojená skupina vznikla již po občanské válce 1994, jako ozbrojené opoziční hnutí.

⁹⁹ International Crisis Group (ICG), *Breaking Point? Yemen's Southern Question*, str.19

¹⁰⁰ Jižní část země byla socialisticky zaměřená, tou severní vnímána jako ateistická. Kdežto severní část byla stále silně postavena na starých kmenových vazbách, které na jihu téměř vymizely.

¹⁰¹ Maps of World, *Yemen Natural Resources*. (<http://www.mapsofworld.com/yemen/yemen-mineral-map.html>)

keré požadovalo stejné podmínky, jako měl sever, tedy rovnocenné přerozdělování zdrojů a financí a možnost zasahovat do rozhodování o zemi.¹⁰² V roce 2009 se al-Bajd prohlásil vůdcem hnutí al-Hiráak a vyzval k obnově samostatného Jižního Jemenu.¹⁰³

Během Arabského jara se k protestům přidalo i Jižní hnutí. Všeobecná protivládní nálada dávala prostor k upevňování a rozšiřování myšlenek všech hnutí, které byly nespokojené s prezidentem Sálihem a celkově s režimem v zemi. Asi největší problém Jižního hnutí je, že jeho vedení není jednotné a štěpí se mezi několik organizací a hnutí. Do roku 2011 se příznivci Jižního hnutí rozdělili na ty, kteří požadují okamžitou a absolutní nezávislost na hlavním městě San'á a ty, kteří jsou ochotni akceptovat určitou federaci po dobu několika let, po kterých by následovalo lidové referendum o osamostatnění jihu.¹⁰⁴

Roku 2011 bylo Hnutí jihu uvnitř Jemenu reprezentováno pěti nejdůležitějšími stranami. Pravděpodobně nejvlivnější je Rada mírového hnutí osvobození jihu, která byla sestavena jako zastřešující organizace v roce 2009. Jižní hnutí má několik čelních představitelů. Ti nejdůležitější jsou ^cAlí Sálím al-Bajd, Hassan Ahmad al-Báúm a Násir Alí al-Núbí.¹⁰⁵

Po Arabském jaru neustávaly požadavky Hnutí jihu na separaci od severu země. V rámci Národního dialogu¹⁰⁶ se řešilo mnoho vnitrostátních otázek, včetně jižních separatistických tendencí. Hnutí jihu není jednotná organizace, a i přesto, že byl jih zastoupen v Dialogu, v jižních oblastech země docházelo v průběhu vyjednávání k demonstracím za uznání suverenity jihu. 14. října 2014 Jižní hnutí uspořádalo svoji zatím největší akci, na které požadovalo nezávislost Jižního Jemenu. Využili napjaté politické situace a obnovili požadavek na svoji vlastní zemi a nezávislost na vládnoucím

¹⁰² PETOURIS, T., *Al-Hiraak*. (<http://tonyblairfaithfoundation.org/religion-geopolitics/glossary/al-hiraak>)

¹⁰³ Al Jazeera, *Ali Salim el-Beidh: Separating South Yemen*. (<http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/05/2012519114015103906.html>)

¹⁰⁴ International Crisis Group (ICG), *Breaking Point? Yemen's Southern Question*, str.19

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Konference trvající půl roku, která zahrnovala 565 politiků různých stran. Na jednáních se probírala nová ústava země, lidská práva, obnova státu a státní správy a další otázky, které bylo potřeba vyřešit k obnově Jemenu po bojích 2011.

režimu v Sa^á. Kroky Húthíů a jejich vpád do hlavního města 21. září 2014 vnímali členové hnutí jako svoji příležitost na odtržení se od Jemenské republiky.¹⁰⁷ Situace se stala pro jih ještě příznivější, když v roce 2015 obsadili hlavní město přívrženci hnutí al-Húthí. 28. února 2015 došlo na území jižních částí Jemenu k protestům proti prezidentu Hádímu, který utekl z hlavního města do Adenu. Hádí se i po húthíjském ovládnutí Sa^á prohlásil právoplatným prezidentem sloučeného Jemenu, což odporovalo požadavkům Hnutí jihu na separaci.¹⁰⁸

¹⁰⁷ BBC News, *Yemen Crisis: Who is fighting whom?* (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>)

¹⁰⁸ KNUTSEN, A., *2015 Yemen Crisis Situation Report: March 2.* (<http://www.criticalthreats.org/yemen/yemen-crisis-situation-reports-march-2-2015>)

4.1.3 Al-Qáida

Jednou z nejznámějších teroristických organizací je nepochybně al-Qáida. Tato skupina má své loajální odnože v mnoha muslimských zemích. Na Arabském poloostrově zastřešuje radikalisty odnož se zkráceným názvem AQAP, (z anglického názvu al-Qaeda in Arabian Peninsula - al-Qáida na Arabském poloostrově). Do vzniku teroristické organizace ISIL se jednalo o nejnebezpečnější a v podstatě jedinou rozsáhlejší teroristickou organizaci v oblasti. Avšak již v roce 2015 proběhly v Saúdské Arábii v Jemenu sebevražedné útoky, ke kterým se přihlásil právě ISIL.¹⁰⁹ Další skupina na území komplikuje přehlednost situace. Navíc začíná ISIL dominovat nad al-Qáidou, dříve hlásící se skupiny k al-Qáidě dnes skládají slib věrnosti právě ISILu a útoky ISILu jsou drtivější nežli útoky al-Qáidy

V Jemenu je silná kmenová společnost. Kmenoví vůdci jsou rádi vlastním pánem, a i když jsou kmeny úplatné, své území si hlídají a neradi na něm nechávají operovat jiné skupiny. Špatné životní podmínky však daly k uchycení se teroristických skupin na území kmenů šanci a právě v Jemenu nalezneme jednu z nejsilnějších odnoží al-Qáidy.¹¹⁰ V posledních letech se al-Qáida rozmohla na větší území díky konfliktu mezi vládou a kmenem Húthí, který trvá od počátku roku 2015.

Hrozbě teroristických organizací a hlavně al-Qáidy využíval také bývalý prezident Sálíh, který na boj s terorismem získával vysoké dotace převážně ze Spojených států, ale také Saúdské Arábie.¹¹¹ Okolní státy i Západ se obávaly rozšíření teroristické skupiny AQAP do okolních států. Navíc dokud vláda plně neovládala své území, stěžovalo to snahy v boji jak proti terorismu, tak i proti pirátství v Adenském zálivu.¹¹²

¹⁰⁹ BBC News, *Yemen crisis*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>)

¹¹⁰ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 211.

¹¹¹ HENDERSON, S., *Fighting al-Qaeda: The Role of Yemen's President Saleh*. (<http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/fighting-al-qaeda-the-role-of-yemens-president-saleh>)

¹¹² ERSAN I., *Yemen's Qaeda wing seeks donations in Saudi Arabia*. (<http://www.reuters.com/article/idUSLR73541>)

Al-Qáida na Arabském poloostrově (AQAP) vznikla v roce 2009 spojením militantních skupin hlásících se k al-Qáidě ze Saúdské Arábie a Jemenu. V tomto regionu se tyto skupiny nacházely již od roku 1990. Byly utvořeny bojovníky, kteří se vrátili z války v Afghánistánu, kde bojovali proti okupaci ze strany Sovětského svazu. Sálíh je tehdy použil pro boj v tehdejší Jihovýchodní Jemenu, aby porazil sovětský vliv a připravil zemi na sjednocení. Závažnost.¹¹³

Mnoho z těch, kteří se vrátili do země z Afghánistánu, byli vycvičeni Usáma bin Ládinem a stali se tak první skupinou džihádistů na tomto území nazývanou *Islámští džihádisté v Jemenu*, až později vznikla přímo al-Qaida v Jemenu (AQY).¹¹⁴ Za úplně první známý útok je považována událost z listopadu 1992, kdy Islámští džihádisté¹¹⁵ odpálili bomby ve dvou adenských hotelech, které využívali především američtí mariňáci. Podle dostupných informací zemřeli dva lidé neamerického původu.¹¹⁶ První známý útok AQY je z října 2000, kdy sebevražední atentáčníci zaútočili na americkou loď USS Cole kotvící v adenském přístavu.¹¹⁷ O dva roky později zaútočila AQY na francouzský ropný tanker. Tato událost začala vzbuzovat obavy ze zahraniční činnosti v Jemenu, mimojemenští obchodníci a investoři se obávali útoků ze strany teroristů.¹¹⁸

Po 11. září 2001 byl tehdejší prezident Sálíh podpořen Západem v boji proti terorismu na území Jemenu. V té době prezident George W. Bush¹¹⁹ přislíbil velké dotace na boj proti AQY a dalším teroristickým složkám v zemi. I přesto, že Sálíh přijímal peníze na omezení vlivu AQY, byl obviňován z toho, že s teroristy nebojuje

¹¹³ Council on Foreign Relations, *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*. (<http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>)

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Tedy předchůdci dnešní al-Qáidy v Jemenu.

¹¹⁶ ZIMMERMAN, K., *Ten Years After 9/11: Al Qaeda's Reemergence in Yemen*. (<http://www.criticalthreats.org/yemen/zimmerman-qaeda-reemergence-september-20-2011>); Middle East Eye, *Al-Qaeda in Yemen: a timeline*. (<http://www.middleeasteye.net/news/al-qaeda-yemen-timeline-1154358292>)

¹¹⁷ BBC News, *Yemen profile - Timeline*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704951>)

¹¹⁸ Council on Foreign Relations, *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*. (<http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>)

¹¹⁹ Prezident Spojených států v letech 2001-2009.

dostatečně a pouze přijímá peníze, které mu pomáhají udržet se v čele státu, a získává tím podporu západních mocností pro jeho režim. Avšak z Ameriky neproudily do Jemenu pouze peníze, ale i vojenská síla. Roku 2002 byla uskutečněna první operace s drony na pozice teroristů.¹²⁰ Při tomto útoku byli zabiti vůdci AQY, kteří se mimo jiné podíleli na útoku z roku 2000. Následující rok byl rozmach organizace omezen a její vliv se ztrácel.¹²¹

Zlom přišel roku 2006, kdy se podařilo několika bývalým členům AQY dostat se z vězení v Saúdské Arábii. Okamžitě zahájili vzkříšení al-Qáidy a plánování nových útoků. Roku 2008 byla v Saúdské Arábii al-Qáida poražena a přeživší členové se přesunuli do Jemenu, kde se roku 2009 spojili v dnes známou al-Qáidu na Arabském poloostrově (AQAP).¹²²

Podle odhadů amerického ministerstva zahraničí měla v roce 2014 AQAP okolo tisíc aktivních členů, což je oproti počátečnímu stavu z roku 2009 více než troj až čtyřnásobný nárůst. Od roku 2009 se AQAP přihlásilo k mnoha násilným činům. K těm novějším patří například čin sebevražedného atentátníka z 21. května 2012, který zabil necelou stovku jemenských vojáků při nácviu armádní přehlídky v Saúdské Arábii, nedaleko prezidentského paláce.¹²³ Na konci roku 2013 zaútočili sebevražední útočníci na ministerstvo obrany a nemocnici, kde zabili neozbrojené civilisty. Podle prohlášení vůdců AQAPu měl útok za cíl oslabit dronové operace Spojených států na pozice organizace.¹²⁴ Velitel AQAPu, Qásim ar-Rajmí,¹²⁵ se omluvil za útok na nemocnici s tím, že voják neuposlechl příkaz o zákazu útoku na nemocnici a modlitebnu v areálu.

¹²⁰ Americká vláda operuje na území Jemenu proti teroristům již od roku 2002, kromě jedné akce za exprezidenta Bushe byly všechny útoky za Obamovo vlády.

¹²¹ BBC News, *CIA 'killed al-Qaeda suspects' in Yemen*. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/2402479.stm>)

¹²² Council on Foreign Relations. *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*. (<http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>)

¹²³ Critical Threats, *AQAP and Suspected AQAP Attacks in Yemen tracker 2010,2011 and 2012*. (<http://www.criticalthreats.org/yemen/aqap-and-suspected-aqap-attacks-yemen-tracker-2010>), cit. GHOBARI, M. a FINN, T., *Al-Qaeda Linked Suicide Bomber Kills 90 in Yemen*, Reuters, May 21, 2012. Available: <http://www.euronews.com/newswires/1524846-al-qaeda-linked-suicide-bomber-kills-90-in-yemen/> - nedostupné!

¹²⁴ ROGGIO, B., *AQAP says assault on Yemen's Defense Ministry targeted US drone operations*. (http://www.longwarjournal.org/archives/2013/12/aqap_claims_assault.php)

Ar-Rajmí také projevil lítost rodinám zemřelých. Přesto však uvedl, že budou napadeny ještě další vojenské základny, které spolupracují s Američany.¹²⁶

Po Arabském jaru nastává viditelný zvrat v útocích AQAPu. Předtím byly útoky prováděny většinou proti zahraničním osobám ať už z Ameriky, Evropy, Saúdské Arábie¹²⁷ či například i na asijské turisty a vojáky. Ví se i o několika teroristických plánech, které měly být uskutečněny na území USA, ale buďto byly včas odhaleny nebo pravděpodobně z technických či jiných důvodů nebyly vůbec uskutečněny. Až po roce 2011 se objevují četnější útoky na jemenské státní příslušníky či vládu.¹²⁸ AQAP se také přihlásila k útokům na pařížské Charlie Hebdo.¹²⁹ Podle výpovědi hlavního představitele AQAPu v roce 2015, Násira abd al-Karíma al-Wahíšího, financovali i odsouhlasili útok na redakci právě oni.¹³⁰

Cílem AQAPu v Jemenu je očistit zemi od osob ze zahraničí a západního vlivu na stát, navrácení vlády muslimům a vyhnání korupční světové vlády ze Saúdá. Tato organizace vydává svůj vlastní tisk, který vychází každé dva měsíce a nese název Sadá al-Maláhim.¹³¹ Ten je přímo cílený na jemenské obyvatelstvo, jejich problémy i historii. Díky zaměření obsahu na lidi a jejich životy. AQAP sice tvrdí, že nejdůležitější pro ně je očistit Jemen, ale většina akcí je cílena na takzvaného „vzdáleného nepřítele, kterým je Amerika. Teroristé také bojují proti Saúdské Arábii, kterou obviňují za spolupráci

¹²⁵ Ar-Rajmí se stal hlavním vůdcem AQAPu v červnu 2015, když zemřel Násir abd al-Karím al-Wahíší.

¹²⁶ Al-Jazeera, *Al-Qaeda in Yemen „sorry“ for hospital attack*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/12/al-qaeda-yemen-sorry-hospital-attack-20131222102318821501.html>)

¹²⁷ V roce 2009 proběhl neúspěšný pokus o atentát na saúdského prince.

¹²⁸ Council on Foreign Relations. *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*.
(<http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>)

¹²⁹ Útok byl uskutečněn 7. ledna 2015.

¹³⁰ Al Jazeera, *Al-Qaeda in Yemen claims Charlie Hebdo attack*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/01/al-qaeda-yemen-charlie-hebdo-paris-attacks-201511410323361511.html>)

¹³¹ Anglicky zvané „Echo of the Battle“

právě s USA. Avšak operace na území Jemenu většinou odnáší civilisté stejně, jako při akcích dronů proti AQAPu.¹³²

AQAP operuje převážně v jižní části Jemenu směrem do středu země, jelikož v severních provinciích je rozšířen především zajdovský islám a hnutí al-Húthí.¹³³ Přestože je zajdovský islám¹³⁴ bližší sunnitskému islámu než iránskému šíizmu, AQAP považuje al-Húthí za bojovníky iránské expanze.¹³⁵ Rozpínavosti al-Qáidy napomáhá i její uskupení. Organizace je decentralizovaná, což jí pomáhá lehce přestát zatýkání jejích členů i smrt vůdců. Finanční zdroje AQAPu jsou v podstatě stejné jako kdekoliv jinde, tedy únosy, krádeže, prodej drog a příspěvky ze zahraničí.

¹³² Council on Foreign Relations. *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*. (<http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>)

¹³³ AL-SAKKAF, N., *Analysis: Houthi control creates competition between AQAP, IS in Yemen*. (<http://www.middleeasteye.net/news/analysis-houthi-control-creates-competition-between-aqap-yemen-1579282023>).

¹³⁴ Zajdovský islám je odnož šíizmu.

¹³⁵ YOUSSEF, N., *The U.S.-Backed War in Yemen Is Strengthening al Qaeda*. (<http://www.thedailybeast.com/articles/2015/08/25/the-u-s-backed-war-in-yemen-is-strengthening-al-qaeda.html>)

4.1.4 ISIL

V polovině listopadu 2014 vydal vůdce takzvaného Islámského státu, Abú Bakr al-Bagdádí, projev. V tomto projevu prohlásil, že Aliance bojující proti IS není úspěšná, a i přes bombardování pozic IS se jim podařilo rozvětvit svůj vliv do dalších zemí mimo Irák a Sýrii. Mezi nimi zmínil právě Jemen, nebo třeba i Egypt či Saúdskou Arábii. V projevu přijal nabídku věrnosti různých skupin z těchto zemí a vyzval v boji převážně proti Saúdské Arábii a členům hnutí al-Húthí v Jemenu, kteří jsou, podle něho, nevěřící.¹³⁶

I přes přítomnost AQAPu v Jemenu dokázali příznivci Abú Bakra al-Bagdádího¹³⁷ posbírat potřebné síly a podporu k útokům na území země. Pravděpodobně do jejich řad přešlo mnoho členů jemenské al-Qáidy. Pár měsíců po zapojení Jemenu do pomyslné mapy Islámského státu¹³⁸ vybuchly v Jemenu první bomby. Dne 20. března 2015 se čtyři sebevražední atentátníci odpálili ve dvou mešitách v hlavním městě San'á.¹³⁹ Tyto mešity byly využívány převážně zajdovci a stoupenci hnutí al-Húthí. I v centru moci Húthíů, Sa'cďe, se pokusil atentátník zaútočit, ale podle všeho byl včas odhalen a zabit. Tento útok se dá prohlásit za faktické vyhlášení války hnutí al-Húthí ze strany IS.¹⁴⁰

Islámský stát v Jemenu je na vzestupu moci. Využívá polorozpadlého státu s ne příliš silným postavením prezidenta a konfliktu vyvolaného zajdovskými Húthijci. Snaží se získat nové bojovníky, a to buď radikalizací občanů nebo verbováním

¹³⁶ SULEIMAN, A., *Baghdadi welcomes new pledges od IS allegiance*. (<http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2014/11/baghdadi-speech-islamic-state-pledges-of-allegiance.html>)

¹³⁷ Samozvaný chalífa a vůdce takzvaného Islámského státu.

¹³⁸ ISIL se pohybuje převážně na území bývalého Jižního Jemenu, v provincii Hadramaut je AQAP a sever země ovládá hnutí al-Húthí.

¹³⁹ Podle součtu z druhého dne bylo přes 300 osob zraněno a 137 lidí zabit. Podle amerických politiků za útoky nemuseli stát příznivci IS, pouze se k nim přihlásili kvůli propagaci své věci, jsou to ale pouze domněnky. Každopádně druhá teroristická organizace AQAP se od těchto útoků distancovala s tím, že neútočí na mešity.

¹⁴⁰ BBC News, *Yemen crisis: Islamic State claims Sanaa mosque attacks*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31989844>)

z řad AQAPu. Islámský stát v Jemenu se od roku 2015 dostává do hledáčku místních i zahraničních aktérů.¹⁴¹

¹⁴¹ Například Saúdská Arábie a její koalice bojuje jak proti Húthíjcům tak proti AQAPu a IS. Dronové útoky americké armády se rozšířily z al-Qaidy právě i na členy opozice IS. V Jemenu tedy máme několik různých skupin bojujících navzájem proti sobě, kdy neplatí, že nepřítel mého nepřítele je můj přítel. Boje na více frontách ale oslabují jednotnost útoků.

4.2 Arabské jaro a konec vlády Sáliha

Počátkem roku 2011 se v mnoha arabských zemích zvedly vlny protestů proti tamním vládám. V lednu tohoto roku se nejprve do ulic vydali protestovat obyvatelé Tuniska, následně Egypta a dalších zemí. Stejně tak tomu bylo i v Jemenu. Dne 15. ledna odstoupil tuniský prezident Ben [°]Alí z funkce. Ten samý den se na jemenském náměstí v San[°]á shromáždil dav lidí. Ti chtěli vyjádřit svoji podporu tuniskému lidu. Zároveň to byla příležitost k vyjádření své nevole k současné vládě a pokus o podobné změny i v Jemenské republice. Vláda vyslala na místa demonstrací bezpečnostní síly. Zprvu byly tyto akce nenásilné, s přibývajícím časem ale došlo k násilným střetům mezi vojáky a lidmi.¹⁴² Sálih se pokusil umírnit pobouření lidí a prohlásil, že již znovu nebude kandidovat na post prezidenta v následujících volbách roku 2013.¹⁴³ Přesto se protesty i nadále zvětšovaly, a také na popud Tawakkul Karmán¹⁴⁴ se do ulic vydaly desítky tisíc lidí. Další vlna nadšení přišla po abdikaci egyptského prezidenta Mubáraka. Především Mládež (aš-Šabáb)¹⁴⁵ zalila až přílišná vlna naděje. Původní místo srazu protestujících bylo na náměstí Tahrír, ale provládní síly tam dorazily dříve. Demonstranti se sešli tedy před Univerzitou San[°]á, která je nedaleko náměstí Tahrír. Nakonec se toto místo ukázalo jako lepší volba, díky snadnému přístupu k blízké nemocnici. Z univerzity se také přidalo k protestujícím mnoho studentů.¹⁴⁶ Původní důvody protestů byly hlavně korupce a rozkrádání státních financí, špatné

¹⁴² BAKRI, N, a GOODMAN, D., *Thousands in Yemen Protest Against the Government*. (<http://www.nytimes.com/2011/01/28/world/middleeast/28yemen.html>)

¹⁴³ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 286.

¹⁴⁴ Novinářka, držitelka Nobelovy cenu míru z roku 2011 a jedna z hlavních představitelk protestů 2011. (KRAMÁREKOVÁ, V., 2014, 30-31); Tawakkul Karmán byla dokonce zatčena v noci a obviněna z nabádání k protestům. Zatčení ženy v nočních hodinách je v muslimské zemi jako je Jemen krajně zvláštní a urážlivé. (BAKRI, N, a GOODMAN, D., *Thousands in Yemen Protest Against the Government*, <http://www.nytimes.com/2011/01/28/world/middleeast/28yemen.html>)

¹⁴⁵ Skupina mladých lidí, většinou vzdělaných, kteří nespádají do žádné politické strany, kmenového uskupení či jiných organizací, odmítají teroristické organizace a bojují za svá práva.

¹⁴⁶ AL-ARIQI,S., *How Change Square Became the Birthplace of an Uprising*. (www.yementimes.com/en/1754/report/3465/How-Change-Square-became-the-birthplace-of-an-uprising.htm)

vedení státní správy, nezaměstnanost, špatná hospodářská a sociální situace, špatné hospodaření s vodními a ropnými zdroji, negramotnost.¹⁴⁷

Během útoku na prezidentský palác, dne 3. června 2011, byl Sálíh těžce zraněn a odvezen na léčení do Saúdské Arábie. Mezitím ho ve funkci zastoupil viceprezident Hádí, který situaci nedokázal uklidnit. Situace se ještě zhoršila po Sálíhově prohlášení v televizi, kde přísahal, že se do Jemenu opět navrátí. Poté vypukla další a silnější vlna protestních akcí. Po čtvrt roce léčení se Sálíh vrátil a v Jemenu se rozpoutaly největší protesty od začátku roku, jichž se zúčastnilo asi milion protestujících.¹⁴⁸ Až po třičtvrtě roce protestů Sálíh konečně souhlasil se svojí abdikací. Vynutil si prominutí všech svých činů, legální pobyt v Jemenu a umožnění další činnosti v politice, ve které měl díky svým kontaktům velký vliv.¹⁴⁹

Po jedenácti měsících protestních akcí vytvořila Rada pro spolupráci států v Zálivu¹⁵⁰ první krok k odstoupení prezidenta Sáliha. Dohodu, příslibující Sálihovi imunitu výměnou za jeho odstoupení podepsal prezident 23. listopadu 2011 v Rijádu. Dokument také obsahoval dvoufázový plán, který určoval následující kroky po podepsání dohody. V první fázi byly Sálihovi pravomoci přesunuty na někdejšího viceprezidenta Abd ar-Rabúha Mansúra Hádího a následně měly v únoru proběhnout prezidentské volby. V těch byl nakonec Hádí 21. února 2012 zvolen hlavou státu a tím skončila fáze jedna podle dohody. Následující měsíc byla sestavena Vláda národní jednoty, která byla rovným dílem přerozdělena mezi členy GPC a opozičního bloku JMP.¹⁵¹ Tato vláda také v lednu roku 2012 přiznala Sálihovi požadavek na odpuštění všech jeho dřívějších zločinů, což samozřejmě vyvolalo u jemenského lidu, ale i v zahraničí negativní reakce.¹⁵² Druhá fáze plánu zahrnovala určení funkčního období

¹⁴⁷ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 287-288.

¹⁴⁸ KRAMÁREKOVÁ, V., *Poslední tanec prezidenta Sáliha*, str. 112-114.

¹⁴⁹ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 281-283.

¹⁵⁰ Zkráceně GCC. Mezi tyto země nepatří z Arabského poloostrova pouze Jemen.

¹⁵¹ Crisis Group. *Yemen: Enduring Conflicts, Threatened Transition*, str.i

¹⁵² GHOBARI, M. a FINN, T., *Yemen grants Saleh immunity to try to end crisis*. (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE80K0B120120121>)

zvolené vlády na dva roky a řešila otázky restrukturalizace armády i soudnictví či obnovení ústavy do předpokládaných voleb po dvou letech v únoru 2014.¹⁵³

Zahraniční média hlásala svržení již čtvrtého vládce v rámci arabských protestů. Jemenský lid ale nebyl spokojen a požadoval jiné vyústění, takové, jaké podle nich nastalo například v Tunisku či Egyptě, chtěli svobodu a spravedlnost. Zvolení dočasní představitelé státu, Muhammad Sálím Básindú¹⁵⁴ a Abd ar-Rabú Mansúr Hádí, kteří měli po odchodu nahradit Sáliha, byli pro demonstranty pouze nastrčení představitelé zkorumpovaného režimu. Mnoho skupin zapojených do protestů 2011 dohodu neuznalo a lidé dále zůstávali a demonstrovali na náměstích. Každý den se opoziční síly více upevňovaly. Do opozice se postavil i kmen Húthí a povstalecká hnutí z Jihu.¹⁵⁵

¹⁵³ Crisis Group. *Yemen: Enduring Conflicts, Threatened Transition*, str.i

¹⁵⁴ Básindú byl předsedou prozatímní vlády, rezignoval v září 2014.

¹⁵⁵ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 281-283.

4.3 Vláda prezidenta Hádího

První dny roku 2012 byly velmi chaotické. Parlament urychleně vytvářel zákon o imunitě Sáliha a dalších lidí spojených s bývalým prezidentem.¹⁵⁶ Mezitím lidé demonstrovali proti této imunitě a žádali jeho potrestání za skutky vedené proti protestujícím v roce 2011.¹⁵⁷ Po udělení imunity Sáliha opustil zemi a odcestoval do Spojených států, kvůli lékařskému ošetření.¹⁵⁸ Sáliha ještě před odchodem prohlásil, že se chystá vrátit a postavit se do čela vládní strany GPC.

Vláda se také připravovala na prezidentské volby, první, které se dají s rezervami označit za demokratické, i když výherce byl již dávno znám. Hlasováním byl zvolen jediný kandidát Abd ar-Rabú Mansúr Hádí, bývalý viceprezident. I přesto, že občané měli možnost hlasovat, Hádí byl v podstatě vybrán již v mírové dohodě, kterou představili státy GCC s podporou Spojených států. Tato dohoda ukončila jedno z nejkrvavějších povstání v rámci arabského jara¹⁵⁹ a navrhla Hádího jako nového prezidenta Jemenu s dvouročním vládnoucím obdobím. Hlasování však neprobíhalo poklidně a na několika místech byly napadeny volební místnosti i občané, kteří se voleb zúčastnili.¹⁶⁰ Odpůrcům voleb vadilo především to, že Hádí byl jediný kandidát a nevěřili, že se něco změní v dosavadní politice protkané korupcí. Volební účast i přes protestující skupiny dosahovala okolo 80%. Hádí byl zvolen prezidentem Jemenu dne 21. února 2012.¹⁶¹

¹⁵⁶ GHOBARI, M. *Yemen's Saleh leaves for U.S. opponents protest.* (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE80L0AS20120122>)

¹⁵⁷ ABU BAKR, A., *Yemen 2012: A Year of Transition and Crisis.* (<http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/12/yemen-a-year-of-peaceful-transition-and-major-crisis.html>)

¹⁵⁸ Sáliha se léčil ze zranění, které utrpěl při útoku na jeho palác během protestů v roce 2011.

¹⁵⁹ Za dlouhodobě nejhorší je považován konflikt v Sýrii, který se protáhl i do dalších let.

¹⁶⁰ Nejvíce násilností bylo hlášeno na jihu, kde operuje Hnutí Jihu a AQAP. Velký útok na volební budovu se odehrál ve městě Aden – bývalé hlavní město odděleného Jižního Jemenu – musely zde být kvůli tomu volby ukončeny. V mnoha dalších obvodech bezpečnostní situace taktéž donutila organizátory volební místnosti uzavřít dříve.

¹⁶¹ LOGAN, J. a MUKHASHAF, M. *Violence as Yemen elects candidate to replace toppled leader.* (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE81J0RQ20120222>)

Útoky vedené při volbách v částech jižního Jemenu ukazují na prohloubení snah o separaci od severu země. Boje vedené v roce 2011 vytvořily mezeru v jednotě země a Hnutí jihu této trhliny využilo stejně, jako mnoho dalších stran. Dohodu mezi GCC a Sálihem většina podporovatelů Hnutí jihu odmítla již při jejím vzniku a požadavky na oddělení země a vznik samostatného jižního státu pokračovaly.¹⁶²

Počátkem dubna 2012 zahájil prezident Hádí potřebné kroky pro naplňování stanovených cílů. Dne 6. dubna začal s přeořazováním armády a nařídil přesuny vojsk do kritických oblastí, aby potlačil rozmach al-Qáidy. Následující den vytvořil výbor pro mládež a o měsíc později pomocný výbor, který měl za úkol napomáhat zainteresovaným stranám a organizovat Národní dialog (ND).¹⁶³ Vůdce opozice Muhammad Sálím Básindú se postavil do čela tohoto výboru, který měl být složen z revolučních sil i členů bývalé vlády.¹⁶⁴ Tento výbor, vytvořený v červenci 2012, měl vypracovat postup pro zahájení Národního dialogu, a také dohlížet na realizaci kroků stanovené dohodou iniciovanou GCC v dohodnutém čase. Hnutí jihu v tuto dobu stále odmítalo ND jakožto nelegitimní. Zahájení dialogu bylo posunuto na 15. listopad 2012. Odkládání dialogu, stejně jako pomalé jednání vlády, přidávalo na frustrovanosti obyvatel i členů vyjednávacího výboru.¹⁶⁵

Nejdůležitějším cílem Hádího bylo vyrovnat se s následky Sálihova režimu a obnovit víru a důvěru lidí v prezidenta a státních orgánů. Krize, do které se země za Sáliha dostala, zasahovala do všech oblastí přes špatnou ekonomiku, korupci, špatné

¹⁶² Dohoda neřešila požadavky jihu na separaci, kroky v dohodě měly vést spíše k soudržnosti Jemenu, než k jeho rozdělení.

¹⁶³ Crisis Group. *Yemen: Enduring Conflicts, Threatened Transition*. s.17.

¹⁶⁴ ABU BAKR, A., *Yemen 2012: A Year of Transition and Crisis*. (<http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/12/yemen-a-year-of-peaceful-transition-and-major-crisis.html>)

¹⁶⁵ IRIN News, *Dialogue and divisions in Yemen*. (<http://www.irinnews.org/analysis/2012/11/06/dialogue-and-divisions-yemen>)

životní podmínky, boje a rozdělenou společnost, včetně snahy Jižního hnutí o separaci.¹⁶⁶

Prezident Hádí vystupoval v boji proti teroristickým organizacím velmi přesvědčivě a údajně každý útok schválil on sám osobně. V boji s teroristy a k obnově země dostala vláda nemalou částku peněz od Spojených států, ale také od států Zálivu. Organizace al-Qáida v Jemenu byla Washingtonem prohlášena za její nejnebezpečnější odnož,¹⁶⁷ a proto Spojené státy vynakládají nemalé finanční příspěvky na boj s teroristy a poskytují Jemenu bojové bezpilotní letouny, takzvané drony. Zpočátku měly boje pomocí dronů většinovou přízeň obyvatelstva. Toto smýšlení se změnilo, když v září 2012 došlo k úmrtí 12 civilistů při útocích dronů ve městě Radá'a nedaleko hlavního města San'á. Původní prohlášení vlády tvrdilo, že byli zabiti teroristé z AQAPu a útok nebyl veden letouny americké armády. Pozdější vyjádření kmenových vůdců a svědků hovořilo o smrti 11 civilistů, včetně dětí, kteří jeli nákladním automobilem oblastí, kterou dříve opravdu ovládali teroristé. Americká vláda později přiznala, že útok byl veden vládou USA. Prezident Hádí v tu chvíli začal postupně ztrácet důvěru lidí. Ti ho obvinili ze snah vyjít vstříc zahraničním podporovatelům a zakrývat civilní oběti v důsledku americké intervence místo toho, aby se snažil ochránit jemenský lid.¹⁶⁸¹⁶⁹ V květnu 2012 se americký prezident Obama zastal prezidenta Hádí a pohrozil sankcemi všem, kteří by jeho pozici nějak ohrozili. Prezident Hádí má se Západem dobré vztahy, ale na svém vlastním území takové zastání nemá.¹⁷⁰

¹⁶⁶ ABU BAKR, Abdullah. *Yemen 2012: A Year of Transition and Crisis*. (<http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/12/yemen-a-year-of-peaceful-transition-and-major-crisis.html>)

¹⁶⁷ Al Jazeera. *Al-Qaeda in Yemen claims Charlie Hebdo attack*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/01/al-qaeda-yemen-charlie-hebdo-paris-attacks-201511410323361511.html>)

¹⁶⁸ HAMMOND, A. *Yemeni debate over drones emerges after Saleh's fall*. (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-drones-idUSBRE89G0VJ20121017>)

¹⁶⁹ RAGHAVAN, S. *When U.S. drones kill civilians, Yemen's government tries to conceal it*. (https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/when-us-drones-kill-civilians-yemens-government-tries-to-conceal-it/2012/12/24/bd4d7ac2-486d-11e2-8af9-9b50cb4605a7_story.html)

¹⁷⁰ The White House, Office of the Press Secretary. *Statement by the Press Secretary on Today's Executive Order on Yemen's Peace, Security, and Stability*. (<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/16/statement-press-secretary-today-s-executive-order-yemen-s-peace-security>)

Neustále špatná bezpečnostní situace si vyžádala zatarasění ulic, což zhoršilo dodávky potravin a pohonných hmot. K tomu se přidal i nedostatek vody a elektřiny. Prezident Hádí i vláda přistoupili k řešení bezpečností situace velmi rychle a bez zbytečného protahování. Zlepšení bezpečnosti země byl první krok, bez něhož by nebylo možné měnit cokoliv dalšího. Mezitím probíhaly v ulicích stále demonstrace, hlásající po odstranění zbytků režimu Sáliha a potrestání těch, jenž stáli za Sálihem proti revolucionářům. Nově zvolená vojenská komise začala urychleně jednat, odstraňovat barikády, rozptylovat vojenské napětí, uklízet po bojích v ulicích a přeskupovat vojenské síly v rámci hlavního města a celé země. Mezitím prezident Hádí vymýšlel plán na odstranění mocenského jádra, které stále sympatizovalo se Sálihem.¹⁷¹

Již na konci roku 2012 bylo v podstatě jasné, že vláda nedokáže dodržet cíl ustanovit ústavu a nové volby do února 2014.¹⁷²

¹⁷¹ ABU BAKR, A., *Yemen 2012: A Year of Transition and Crisis*. (<http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/12/yemen-a-year-of-peaceful-transition-and-major-crisis.html>)

¹⁷² Irin News. *Dialogue and divisions in Yemen*. (<http://www.irinnews.org/analysis/2012/11/06/dialogue-and-divisions-yemen>)

4.4 Konference Národního dialogu

Komise, která měla vypracovat postup pro zahájení Národního dialogu byla vytvořena v červenci 2012. Hnutí jihu v tuto dobu stále odmítalo ND jakožto nelegitimní. Zahájení dialogu bylo posunuto na 15. listopadu 2012,¹⁷³ avšak i poté bylo zahájení odloženo kvůli odmítavému postoji některých frakcí Hnutí jihu. V čele skupiny, která neuznala ND, stál bývalý prezident ^cAlí Sálím al-Bajd, který požadoval dva samostatné státy.¹⁷⁴ Odkládání dialogu stejně jako pomalé jednání vlády přidávalo na frustrovanosti obyvatel i členů vyjednávacího výboru. Navíc ke konci roku 2012 bylo stále mnoho bývalých členů vlády Sáliha na svých původních pozicích.¹⁷⁵

Pomocný výbor Národního dialogu představil hlavní témata, která měla být vyřešena v rámci ND. Patřilo mezi ně zjištění příčin a vymyšlení řešení problému na jihu a v oblasti Sa^cda. Dále zabývat se problémem vnitřních vysídlených osob, teroristickou činností, porušováním lidských práv v rámci povstání v roce 2011, novou ústavou, bojem proti korupci, novým uskupením armády, lidskými právy a dalšími potřebnými úkoly pro obnovu rovnováhy v zemi.¹⁷⁶

Slavnostní zahájení činnosti ND se konalo 18. března 2013 za účasti různých vnitřních i mezinárodních podporovatelů. Zástupci OSN navštívili Jemen již v lednu při přípravách na zahájení.¹⁷⁷ Dialog byl zahájen na dobu následujících šesti měsíců, zúčastnilo se ho 565 zástupců, kteří pocházeli z různých jemenských politických skupin.¹⁷⁸ Proti zahájení Národního dialogu se konaly na území Jemenu

¹⁷³ IRIN News, *Dialogue and divisions in Yemen*. (<http://www.irinnews.org/analysis/2012/11/06/dialogue-and-divisions-yemen>)

¹⁷⁴ Al-Jazeera, *Yemen opens national talks amid rallies*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/2013318164852751944.html>)

¹⁷⁵ IRIN News, *Dialogue and divisions in Yemen*. (<http://www.irinnews.org/analysis/2012/11/06/dialogue-and-divisions-yemen>)

¹⁷⁶ National Dialogue Conference. *NDC Secretariat general*. (<http://www.ndc.ye/page.aspx?show=59>)

¹⁷⁷ HASSAN, S. A., *Yemen – National Dialogue Conference: managing peaceful change?* (<http://www.c-r.org/accord/legitimacy-and-peace-processes/yemen-national-dialogue-conference-managing-peaceful-change>)

¹⁷⁸ Al-Jazeera, *Yemen opens national talks amid rallies*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/2013318164852751944.html>)

demonstrace. Prezident Hádí prohlásil, že mír na jihu země a vyřešení jižních požadavků je cílem k obnově celé země. I přes toto prohlášení bylo několik protestujících zabito při sjednávání pořádku policejními složkami. Demonstranti v Adenu vyvěsili vlajky bývalé Jemenské lidové demokratické republiky¹⁷⁹ a vystavovali portréty Alího Sálíma al-Bajda a Hassana Ahmada Báůma.¹⁸⁰ Tawakkul Karmánová¹⁸¹ se postavila proti Národnímu dialogu s prohlášením, že nemůže podporovat toto shromáždění z důvodu nerovnoměrného zastoupení mladých lidí a žen a zároveň kvůli velké účasti bývalých spolupracovníků Sáliha.¹⁸² I přes tyto protesty byli mezi oficiálními účastníky mimo státních stran jako GPC, Islah a JMP i zástupci hnutí al-Húthí, nezávislí mladí lidé či ženy.¹⁸³ Kvůli těmto sporům byla dohodnuta nutná procenta zástupců z krizových skupin - 50% osazenstva mělo pocházet z jihu země, 20% měli být mladí (mladší 40 let) a 30% míst náleželo ženám, samozřejmě kvůli odmítání účasti ze strany Hnutí jihu nebylo snadné získat zástupce z jihu.¹⁸⁴

Národní dialog měl za úkol vytvořit základy nové ústavy a připravit nové volby, díky nimž budou moci občané Jemenu zvolit novou vládu a prezidenta namísto té přechodné, která měla trvat pouze do roku 2014.¹⁸⁵ Dialog měl za cíl také oslabit ozvěny Sálihova režimu a zrušit korupční spojení mezi jednotlivými vládními skupinami.¹⁸⁶

V následujícím půl roce po zahájení činnosti se v rámci ND uskutečnilo mnoho konferencí, které pomáhal vést poradce OSN pro Jemen Jamal Benomar¹⁸⁷ spolu

¹⁷⁹ Od roku 1967 do 1990.

¹⁸⁰ Ti stojí v čele Nejvyšší rady Jižního hnutí, což je nejsilnější frakce hnutí, která bojkotovala dialog.

¹⁸¹ Zúčastnila se již arabského jara a je držitelkou Nobelovi ceny za mír.

¹⁸² Al-Jazeera, *Yemen opens national talks amid rallies*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/2013318164852751944.html>)

¹⁸³ National Dialogue Conference. *NDC Secretariat general*. (<http://www.ndc.ye/page.aspx?show=59>)

¹⁸⁴ SCHMITZ, Ch., *Yemen's National Dialogue*. (<http://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>)

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Al-Jazeera, *Yemen opens national talks amid rallies*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/2013318164852751944.html>)

¹⁸⁷ Rezignoval v dubnu 2015. Následně byl na tuto funkci jmenován Ismaíl Šajch Ahmad.

s podporou dalších nevládních organizací. Důležité na Národním dialogu je to, že se snažil zahrnout občanskou společnost, média a veřejnost, které se měly přímo i nepřímo zapojovat do dění v Jemenu a do rozhodování, avšak reálně byly tyto akce špatně provedeny a nepřinesly původní záměr. Neschopnost vlády splnit požadavky a realizovat soubor dvaceti klíčových bodů pouze přidával na nespokojenosti Jižního hnutí – jedenáct bodů se totiž týkalo právě jižní otázky.¹⁸⁸ Jižní hnutí navíc čelilo vlastní krizi a rozdělilo se na několik názorových proudů. Problém spočíval převážně v tom, že část hnutí stále požadovala oddělení jižního Jemenu a získání svobody nad severem, což ale odporovalo iniciativě GCC a snaze OSN udržet Jemen pohromadě.¹⁸⁹

Mnoho vedoucích osobností Hnutí jihu nepodpořilo celý program ND a odmítlo uznat činnost toho výboru jako legální jednání. Problémy a necentralizované vedení se projevovalo nejen uvnitř hnutí ale i navenek. Různé strany v hnutí se předháněly o přízeň lidu a snažily se dokázat, že oni jsou právě ti, kdo chrání práva jižních Jemenců. I proto nebylo snadné vytvořit rozumný kompromis, zástupci v ND se báli odsouzení a zavrnutí pro ustoupení od priorit Jižního hnutí. Pokud by se jižní zástupci nejdříve domluvili spolu na jasných požadavcích a možných ústupcích, mohlo by to usnadnit celé jednání v ND.

Za přispění Přátel Jemenu (skupina 39 zemí a mezinárodních organizací, vedená SA, UK a Jemenem) začala vláda vynakládat větší úsilí na vyřešení jižního problému.¹⁹⁰ Část Jižního hnutí úplně odmítla uznat výsledky Národního dialogu. I přesto bylo nutné o jihu diskutovat. Pro severní elity i mezinárodní přihlížitele bylo oddělení jižních částí od jednotného Jemenu nepřijatelné. Hlavní problém byla možná destabilizace oblasti. Nejednotnost Jižního hnutí znesnadňovala domluvu o budoucnosti země. Nakonec Hádí jmenoval čtyři zástupce Jižního hnutí, kteří měli vyřešit komunikační problémy. Avšak tito čtyři reprezentanti neměli potřebnou legitimitu u

¹⁸⁸ HASSAN, S. A., *Yemen – National Dialogue Conference: managing peaceful change?* (<http://www.c-r.org/accord/legitimacy-and-peace-processes/yemen-national-dialogue-conference-managing-peaceful-change>)

¹⁸⁹ Yemen Times. *Southern Movement pressured to join national dialogue.* (<http://www.yementimes.com/en/1530/news/118/Southern-Movement-pressured-to-join-national-dialogue.htm>)

¹⁹⁰ Asharq Al Awsat, *Friend of Yemen Support National Dialogue.* (<http://english.aawsat.com/2013/03/article55295132/friends-of-yemen-support-national-dialogue>)

občanů na jihu. Nakonec podali zástupci Jižního hnutí návrh o podobě země, která se měla rozdělit na federaci dvou států podle hranic bývalého Jižního a Severního Jemenu. Jižní Jemen se měl skládat navíc ze dvou provincií, z čehož jedna by zahrnovala území Hadramawtu, což se kmenovým vůdcům líbilo, získávali tak určitou svobodu nad jižním územím, které bývalo socialistické.¹⁹¹

Dalším článkem Národního kongresu, a také sporu v něm, byly ženy a mládež. Ty usilovaly o více pravomocí a svobod, což se střetávalo s názory konzervativních stran. Tyto pohnutky vyústily až k vytvoření zastřešujících politických skupin v konferenci, které byly podpořeny jak samotnými méně konzervativními Jemenci tak i mezinárodními humanitárními organizacemi. Ani tyto skupinky nebyly jednolité, a to přispívalo k rozporům v ND a ve zvolení jasných zástupců hnutí a jejich požadavků. I přesto měly obě skupiny významnou roli pro zviditelňování práv a svobod jemenské společnosti. Většinu vybojovaných požadavků ale ztratily při protiútoků konzervativních stran.¹⁹²

Dne 21. ledna 2014 vydali zástupci Národního dialogu prohlášení, které oficiálně prodloužilo vládní období prezidenta Hádího do doby, než bude schválena nová ústava a připravené volby.¹⁹³ Ještě před ukončením dialogu ustanovil Hádí výbor, který měl za úkol připravit návrh na federalizaci země. Následovně byl dne 24. ledna 2014 oficiálně ukončen. Národní dialog měl být cestou k vyřešení historických problémů a vytvoření nových demokratických základů země za přispění občanské společnosti,¹⁹⁴ avšak po ukončení dialogu nebylo vůbec zřejmé, zda se vyřešily vůbec nějaké zásadní otázky. Plánované volby na počátku roku 2014 nebyly uskutečněny kvůli protáhnutí jednání. Země byla stále vystavena útokům teroristů, nevyřešené otázce na jihu, rozšiřování území hnutí al-Húthí.

¹⁹¹ SCHMITZ, Ch. *Yemen's National Dialogue*. (<http://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>)

¹⁹² HASSAN, S. A., *Yemen – National Dialogue Conference: managing peaceful change?* (<http://www.c-r.org/accord/legitimacy-and-peace-processes/yemen-national-dialogue-conference-managing-peaceful-change>)

¹⁹³ BBC News, *Yemen's national dialogue conference concludes with agreement*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25835721>)

¹⁹⁴ Ibid.

V únoru 2014 představil výbor návrh na rozdělení země do šesti federativních správních celků, čtyři měly vzniknout na severu země a dva na území bývalého Jižního Jemenu. I přesto, že toto uspořádání by na první pohled mohlo vyhovovat většině stran v zemi, nebyl tento nápad přijat veřejností kladně. Ohledně toho, jak bude federace vypadat, panovaly mezi stranami neshody, jelikož některé skupiny se přikláněly k požadavkům Jižního hnutí na rozdělení země na dvě oblasti. Avšak vláda se obávala, že rozdělení země podle bývalých hranic by vedlo k brzkému vyhlášení nezávislosti jižní části země.¹⁹⁵ Vzdávající chudoba, špatné životní podmínky občanů a zhoršení bezpečnostní situace od roku 2012 přispěly k nepochopení návrhu o federativním státě.¹⁹⁶ Toto rozdělení se nelíbilo ani Húthíjcům ani Jižnímu hnutí.¹⁹⁷ Nedlouho po tomto rozhodnutí vpadly jednotky hnutí al-Húthí do provincie ^cAmrán¹⁹⁸ a obléhaly území kmene Hášid. Tento výboj porušil mírovou dohodu podepsanou v tomtéž lednu.¹⁹⁹

V červenci navštívil Hádí město ^cAmrán nedaleko San^cá, které téhož roku bylo ovládnuto húthíjskými bojovníky. Podle prohlášení se vláda a Hádí s hnutím dohodli na urovnání konfliktu a opuštění ^cAmránu húthíjskými milicemi.²⁰⁰ I přes tuto dohodu hnutí i nadále pokračovalo v bojových výbojích směrem k hlavnímu městu. V září 2014 se dostali až do San^cá. Hnutí al-Húthí nejprve prohlásilo, že důvodem jejich tažení je boj s al-Qáidou a ozbrojenou složkou strany al-Islah. Následně uvedli, že jsou nespokojeni s vývojem událostí po Arabském jaru. Také se jim nelíbilo, že nebyli zahrnuti do procesu tvorby dohody, která ukončila vládu Sáliha a ovlivnila další vývoj v

¹⁹⁵ Al-Jazeera, *Yemen to become six-region federation*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/yemen-become-six-region-federation-2014210124731726931.html>)

¹⁹⁶ SCHMITZ, Ch. *Yemen's National Dialogue*. (<http://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>)

¹⁹⁷ Al-Jazeera, *Yemeni factions hold national dialogue*. (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/01/yemen-wraps-up-thorny-national-dialogue-2014125152420400484.html>)

¹⁹⁸ Tato provincie leží mezi Sa^cdou a San^cá.

¹⁹⁹ IRIN, *Conflict in Yemen's north threatens political transition*. (<http://www.irinnews.org/news/2014/02/24/conflict-yemen%E2%80%99s-north-threatens-political-transition>)

²⁰⁰ ABOUDI, S., *Yemen president says Houthis agree to return town to state control*. (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-amran-idUSKBN0FS1PA20140723>)

zemi. Během těchto húthíjských výbojů se země stále potýkala s útoky al-Qáidy a neutichajícími separatistickými tendencemi na jihu.

Dne 29. července vydala nařízení o zvýšení cen pohonných hmot. Do té doby vláda snižovala cenu benzínu a ropy dotacemi, což mělo zabránit veřejné krizi. K ukončení příspěvků se vláda rozhodla pravděpodobně z nedostatku financí na rozvojové projekty a zlepšování sociálních služeb. Ceny se měly zvednout až o 90%, což by pro mnoho chudých obyvatel bylo katastrofální navýšení, což si odporuje se snahou vlády na zvýšení životní úrovně. Navíc se o zdražování dříve vůbec nemluvilo a pro většinu obyvatel to bylo překvapivé rozhodnutí. Vláda o tomto rozhodnutí pravděpodobně nemluvila z důvodu obavy demonstrací. Ty samozřejmě přišly ještě v den ohlášení této změny. Húthijové vyzvali k odvolání tohoto rozhodnutí.²⁰¹

Dne 20. srpna došlo k protestům proti vládě. Většinou příznivci hnutí al-Húthí, ale i bývalého prezidenta Sáliha, se sešli v ulicích hlavního města San^á, aby vyjádřili svoji nespokojenost s jednáním současné vlády. Tato demonstrace byla reakcí na výzvu vůdce hnutí Abdulmalika Badra ad-Dína al-Húthího, který v projevu ze dne 17. srpna vyzval k uspořádání protestů ve velkých městech jako vzdor proti chování vlády. Lidé byli stále ještě pobouřeni zvýšením cen ropy a začínali vládu považovat za zkorumpovanou.²⁰²

Měsíc po těchto protestech zaútočilo hnutí na vojenskou základnu nedaleko San^á a po čtyřech dnech bojů ji dobylo. Poté, dne 18. září, se bojovníci dostali do centra města San^á, kde obléhali důležité vládní instituce. Boje mezi hnutím a provládními milicemi se vymklo kontrole,²⁰³ nakonec ministerstvo nařídilo stažení vládních vojsk. Zástupci hnutí a vláda se sešli, aby ujednali dohodu o smíru. Za účasti

²⁰¹ SALISBURY, P., *Yemen rage boils over 'unliveable' price hike*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/yemen-rage-unliveable-price-fuel-201473163925741286.html>)

²⁰² SALISBURY, P., *Yemen capital hit by anti-government rallies*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-rally-oust-government-201481812414798870.html>)

²⁰³ AL-SANANI, N., *In Pictures: Houthis take over Sanaa*.
(<http://www.aljazeera.com/indepth/inpictures/2014/09/pictures-houthis-take-over-sana-201492371244889418.html>)

vyslance OSN byla dohoda vytvořena. Mezitím ozbrojené síly hnutí ovládly zbytek města. Mnozí podezírají bývalého prezidenta Sáliha z podpory a navedení hnutí na tuto bojovou misi. Zatímco hnutí al-Húthí oslavovalo na náměstí Tahrír po podepsání dohody své vítězství, prezident Hádí ve svém projevu upozornil na nebezpečí občanské války. Také zmínil, že podle dohody bude v následujícím měsíci sestavena nová vláda a jmenován nový premiér.²⁰⁴ Oproti tomu Abdul Malik al-Húthí, vůdce hnutí, v televizním projevu přislíbil porážku al-Qáidy v zemi.²⁰⁵ Analitici v Saúdské Arábii prohlásili dohodu za vítězství nejen Húthiů, ale hlavně Íránu, který podle Saúdské Arábie financuje a podporuje hnutí.²⁰⁶

V říjnu byl Chálida Mahfúza Baháha jmenován novým předsedou vlády. Jeho předchůdce, Muhammad Básindú, rezignoval o měsíc dříve, když do hlavního města pronikly jednoty hnutí al-Húthí. Jmenování Baháha uklidnilo nepokoje vyvolané hnutím, pravděpodobně i proto, že Baháhu navrhli právě zástupci hnutí poté, co odmítli navrhovaného politika Ahmada^c Aúda bin Mubáráka.²⁰⁷

I přesto, že se po zvolení Baháha očekávalo zklidnění situace, již v lednu začaly protesty nanovo, když vláda představila návrh nové ústavy. Ta zahrnovala rozdělení země do federace šesti států podle návrhu ze začátku roku 2014. Avšak to se povstalcům nelíbilo, protože podle nich by tento návrh vedl k destabilizaci státu. Členové hnutí al-Húthí vtrhli 17. ledna do prezidentského paláce a požadovali Hádího odstoupení. Nakonec Húthiové převzali vládu a vyhlásili novou pětičlennou radu a Hádího uvěznilo v paláci. Hádímu se povedlo uprchnout do Adenu 21. února. O měsíc později, v noci z 25. na 26. března, arabská koalice započala operaci Rozhodující bouře, jenž měla

²⁰⁴ Premiér Básindú rezignoval po vstupu húthijských ozbrojených sil do hlavního města.

²⁰⁵ BBC News, *How Yemen's capital Sanaa was seized by Houthis rebels.* (<http://www.bbc.com/news/world-29380668>)

²⁰⁶ GHOBARI, M., *Houthis tighten grip on Yemen capital after swift capture, power-sharing deal.* (<http://www.reuters.com/article/us-yemen-security-idUSKCN0HH2BQ20140922?irpc=932>)

²⁰⁷ BBC News, *Yemen appoints Khalid Bahah as new prime minister.* (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29605621>)

zlikvidovat pozice Húthíů. Do operace se zapojily všechny státy Zálivu kromě Ománu. Hádí odjel pod ochranou Saúdské Arábie den předtím do Rijádu.²⁰⁸

²⁰⁸ Al Jazeera, *Who are the Houthis in Yemen*.
(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>)

4.5 Arabská koalice a intervence ostatních států

Arabskou koalici zorganizovala Saúdská Arábie. Její vznik oznámil saúdský ministr obrany Muhammad bin Salmán, který je vedle toho také korunním princem Saúdské Arábie. Podle jeho prohlášení se jedná o spojení 34 islámských států, které budou bojovat proti všem teroristickým skupinám na arabském území, nejen proti ISILu. Do koalice se přidali například Spojené arabské emiráty, Katar, Malajsie, Pákistán, Nigérie, Egypt, Maroko a další (viz obrázek níže.) Z možného připojení ke koalici byl vyloučen Írán, Sýrie a Irák.²⁰⁹

Obr. 1 – Členové Islámské vojenské koalice vedené Saúdskou Arábií

Přesto, že Spojené státy a Saúdská Arábie obviňují Írán z podpory hnutí al-Húthí, právě iránský prezident Hasan Rúhání vyzval nedlouho po zahájení útočné operace Rozhodující bouře (Decisive Storm) k ukončení odstřelování cílů v Jemenu a dojednání příměří. Rúhání také řekl, že Saúdská Arábie podnikla katastrofální kroky a podle jeho prohlášení válčení v oblasti nic nevyřeší.²¹⁰ O materiální podpoře Íránu hnutí se vedou spory. Podle Arabské koalice i Spojených států je Írán zapojen do jemenského konfliktu přímo. Vynořují se i různá svědectví, která tvrdí,

²⁰⁹ Al Jazeera, In video: *Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition.* (<http://bcove.me/fc716jta>)

²¹⁰ BBC News, *Yemen crisis: Kerry warns Iran over Houthi rebel 'support'.* (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32229316>)

že zbraně z Íránu proudí přímo k povstalcům. Vše nasvědčuje tomu, že bojovníci jsou vycvičeni i vyzbrojeni íránskou vládou. Jako důkaz o spolupráci těchto dvou stran je používána událost z roku 2013, kdy byla zadržena loď s íránskými zbraněmi, které byly určeny do rukou povstalců. Hnutí al-Húthí i Írán tato tvrzení odmítají.²¹¹ Nicméně většina zahraničních mediálních zpráv píše o konfliktu v Jemenu jako o takzvané proxy válce mezi regionálními rivaly Saúdskou Arábií a Jemenem. To znamená, že tyto dvě mocnosti využily situace v zemi a pomocí zástupných skupin si zde vyřikávají svůj vlastní boj. Otázkou je, zda situace pouze využili, či zda jedna či druhá strana pomohla přímo k rozpoutání válečných akcí.²¹²

²¹¹ BAYOUMY, Y. A GHOBARI, M. , *Iranian support seen crucial for Yemen's Houthis*.
(<http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-iran-insight-idUSKBN0JT17A20141215>)

²¹² THAROOR, I., *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator* .
(<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/04/07/forget-what-youre-hearing-the-civil-war-in-yemen-is-not-a-sectarian-conflict/>)

4.6 Přehled situace od dobytí města Sa'á

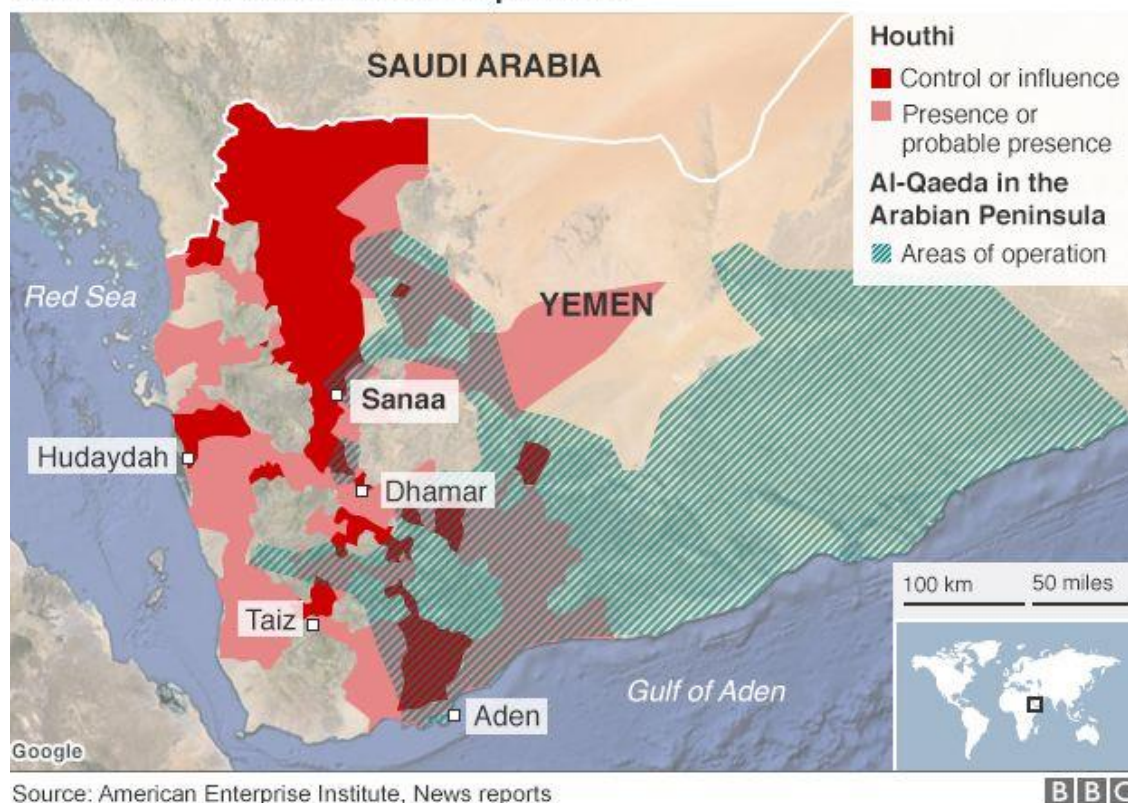
Dne 22. dubna ukončila Saúdská Arábie téměř po měsíci vojenskou operaci Rozhodující bouře (Decisive Storm). Mluvčí arabské koalice Ahmed Āsírí prohlásil, že koaliční cíle v Jemenu byly za uplynulý měsíc splněny. Také oznámil zahájení nového programu na ochranu civilistů s názvem Obnova naděje (Renewal of Hope), což měly být již jen diplomatické a mírové akce.²¹³ Ve výsledku se ale jednalo o pokračování první vojenské operace. I přes prohlášení, že cíle operace byly splněny, nenastaly téměř žádné změny, jemenská vláda stále nebyla obnovena, hnutí al-Húthí nebylo zastaveno ani oslabeno a al-Qáida i ISIL stále rozšiřovali pole svého působení. Spekuluje se o tom, že Saúdská Arábie měla pravděpodobně v plánu pouze zastavit íránskou pomoc hnutí al-Húthí, ne úplné poražení povstalců.²¹⁴ Dne 28. dubna prohlásil mluvčí jemenské armády, že nálety koalice jsou výsledkem saúdské agrese vůči Jemenu. Jenom v prvních dvou měsících války bylo při snaze obnovit Hádího vládu zabito více než tisíc civilistů.²¹⁵

²¹³ Al Jazeera. *Saudi-led coalition declares end to Yemen air strikes*. (<http://www.aljazeera.com/news/2015/04/saudi-led-coalition-begins-phase-yemen-campaign-150421155500641.html>)

²¹⁴ BBC. *Yemen conflict: Saudi Arabia ends air campaign*. (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32402688>)

²¹⁵ Press TV. *S Arabia's 'Operation Renewal of Atrocities'*. (<http://217.218.67.231/Detail/2015/05/06/409763/Saudi-Arabia-Yemen>)

Houthi and Al-Qaeda areas: 1 April 2015

Obr. 2 - Pozice hnutí al-Húthí a oblasti působení al-Qáidy z dubna 2015

Po dalším měsíci bojů navrhly dne 7. května Spojené státy a Saúdská Arábie humanitární pauzu. O tři dny později hnutí al-Húthí vyhlásilo, že ke dni 12. května přijímají pětidenní mírovou pauzu. Zpráva se dostala ke koalici právě ve chvíli, kdy bombardovali vilu bývalého prezidenta Sáliha. Válečný konflikt vyhnal z poškozených oblastí tisíce uprchlíků. Pauza byla pro obyvatele Jemenu nesmírně důležitá. Okamžitě byla obnovena lodní doprava a do země byly přivezeny potraviny. Problému přitěžuje fakt, že v zemi žije mnoho migrantů z dalších zemí. Ti a nově vysídlení Jemenci žijí v různých táborech či na okrajích měst v nuzných podmínkách. V červenci koalice a loajální milice jemenské exilové vlády začali s dobýváním města Aden, doposud obléhaným vojáky hnutí al-Húthí. V polovině srpna se armáda dostala hlouběji do provincie a povstalci byli nuceni ustoupit. Prvního října se vládní armádě a arabské koalici povedlo obsadit úžinu Báb-al-Mandab i oblast Adenského zálivu. Téhož měsíce poslal Súdán na pomoc koalici tři stovky svých vojáků. Díky koaličním a provládním silám se mohla již v září 2015 vrátit vláda do Adenu.²¹⁶ Prezident Hádí se po šesti měsících v exilu vrátil zpět do země,

²¹⁶ Global Security. *Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope*. (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.htm>)

ale po třech dnech byl nucen opět uprchnout. Pozemní jednotky i nadále bojovaly s povstalci z hnutí al-Húthí s cílem dobýt zpět hlavní město San'á.²¹⁷ Začátkem listopadu se Mansúr Hádí opět navrátil, aby podpořil kampaň na boj s povstalci.²¹⁸

Na konci roku 2015 se provládní strany a Hádí s hnutím al-Húthí dohodly na zahájení mírových jednání. Ty proběhly pod záštitou OSN ve Švýcarsku 15. prosince. Strany se ale na ničem zásadním nedohodly a nevznikl tedy žádný návrh na ukončení současné situace. Jednání byla proto odložena na leden 2016.²¹⁹ Ani během prosincových zasedání nebyly strany schopné udržet mír a porušovaly dohodu o dočasném zastavení bojových akcí v rámci mírových schůzí.²²⁰ Další kolo jednání mělo být započato 14. ledna, ale tento termín povstalci odmítli. Jednání byla posunuta na konec ledna.²²¹

Dne 16. února 2016 Stephen O'Brian²²² informoval o nepřipustné humanitární krizi v Jemenu a vyzval všechny strany konfliktu k dodržování mezinárodního humanitárního práva, což by usnadnilo různým organizacím práci a pomoc potřebným Jemencům.²²³ Ani v březnu se situace příliš nezměnila.

Jemen je již více než rok ničen válečným konfliktem, který se odehrává mezi povstalci kmene al-Húthí a vládními silami ve spojení s koalicí vedenou Saúdskou Arábií. Do konfliktu jsou zapojeny téměř všechny okolní státy.

²¹⁷ Al Jazeera. *Yemen president returns to Aden after months in exile.*
(<http://www.aljazeera.com/news/2015/09/yemen-president-returns-aden-months-exile-150922145333324.html>)

²¹⁸ Al Jazeera. *Yemen's exiled president returns to Aden.* (<http://www.aljazeera.com/news/2015/11/yemen-exiled-president-returns-aden-151117102731437.html>)

²¹⁹ Al Jazeera. *Yemen peace deal elusive but rivals vow to meet again.*
(<http://www.aljazeera.com/news/2015/12/yemen-peace-talks-called-clashes-151220141116705.html>)

²²⁰ Global Security. *Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope.*
(<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.htm>)

²²¹ Al Arabiya. *Next round of Yemen peace talks postponed: minister.*
(<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2016/01/10/Next-round-of-Yemen-peace-talks-postponed-minister-.html>)

²²² Britký politik a diplomat, tajemník OSN pro humanitární záležitosti.

²²³ Security Council Report. *Chronology of Events - Yemen.*
(<http://www.securitycouncilreport.org/chronology/yemen.php>)

Vyhrocený konflikt má katastrofické humanitární následky. Odhadovaných obětí ke konci roku 2015 je více než 6 tisíc a dalších 35 tisíc lidí je vážně zraněno. Kvůli konfliktu je také dovoz téměř všech potřebných surovin stejně jako humanitární pomoci pozastaven. Zhruba z dva a půl milionu obyvatel se stali, v důsledku bombardování měst, vnitřní migranti, kteří žijí na okrajích měst či v záchytných táborech.²²⁴

²²⁴ The World Bank. *Yemen - Overview*. (<http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>)

5 ZÁVĚR

Souvislost historického vývoje země se současnou situací je právě v Jemenu extrémně viditelná. Země se v průběhu 20. století vyvíjela velmi odlišně a tyto rozdíly se přenesly i do sjednocené Jemenské republiky. Kvůli neschopnosti vládnoucích sil dosáhnout politického, kulturního a sociálního spojení obou částí se nedlouho po roce 1990 projevila nespokojenost lidu. Severní oblast upřednostňovala sama sebe a zisky plynoucí převážně z jižní části země byly nerovnoměrně rozdělovány, což znamenalo nespokojenost jižních provincií. Obyvatelé na jihu se cítili jako kolonie Severního Jemenu a požadovali rovnoprávné chování, zvýšení autonomie a nakonec dospěli až k požadavku na úplné odtržení od severu. Spory neustaly ani počátkem nového století.

Všechny tyto spory plus nezaměstnanost, chudoba a nedostatečné možnosti pro vlastní vývoj vyhnaly lidi do ulic. Po vzoru dalších arabských zemí i v Jemenu propukly protesty v rámci Arabského jara. Odstoupení prezidenta Sáliha se lidé dočkali až v roce 2012, kdy byl zvolen nový prezident Mansúr Hádí. Alí Abdulláh Sálih přežil ve funkci prezidenta přes tři desítky let. A to hlavně díky kombinovanému stylu politiky. Jemen není plně centralizovaný stát. Sálih využíval klientelismu, nátlaku a kmenových struktur pro dosažení svého. To že Sálih nedokázal Jemen plně centralizovat však podkopává jeho vládnoucí schopnosti. Mnoho velitelů v severních a jižních částech země jsou odkázáni svým jednáním místním autoritám. Vládní moc je tím oslabena.²²⁵

I když vše vypadalo tak, že se situace obrátí k lepšímu, již v roce 2014 vypukly nové protesty a od té doby přetrvávají až doteď.

Přehlednost situace stěžují hlavně nejasná partnerství zemí. I když se píše o tom, že Sálih se připojil k povstalcům, oni sami toto tvrzení odmítají. Stejně tak je to s údajnou pomocí Íránu, který je brán jako faktický pomocník vzbouřenců a dovozce zbraní. Nejasné je i to, zda je tato válka opravdu sporem mezi vládnoucím prezidentem Hádím a kmenem Húthíů, či zda jsou boje ve skutečnosti udržovány právě Íránem a jejich regionálním protivníkem Saúdskou Arábií. Ta dokonce utvořila mocnou koalici s dalšími státy, což jí propůjčuje obrovskou moc.

Velkým problémem shledávám nedodržování mezinárodních humanitárních práv. Všechny strany konfliktu mají na svědomí životy řady civilistů. Dopady války na další vývoj země jsou obrovské. Už tak chudá země se bude muset vypořádat s poničenou infrastrukturou, rozbořenými městy, nefungujícím průmyslem a zahraničním obchodem. Vedle válečných důsledků se země musí zabývat také velkými ekologickými problémy, jako jsou ubývající zdroje pitné vody, které jsou pro existenci státu nepostradatelné. Ubývající ropné zásoby jsou také velký problém, protože Jemen bude muset najít způsob, kterým nahradí finance z těžby a prodeje.

Je velmi pravděpodobné, že ukončení současných bojů povede k novému rozdělení státu oproti tomu, jak ho známe. Není vůbec jisté, zda ke smíru dojde za prezidenta Hádího, či zda bude nutné dosadit někoho nového. Já osobně jsem toho názoru, že sloučený Jemen z roku 1990 se opět rozdělí. Jižní separatistické tendence jsou ve vzduchu v podstatě již od roku 1990 a ani po více jak čtvrt století neutichají. Je ale možné, že někdo najde takový kompromis, který ve výsledku vytvoří jeden Jemen, kde každá skupina získá rovnocenná práva, založená na kompromisu. Otázkou zůstává, zda kdokoli ustoupí ze svých požadavků, a pokud ano, zda si dokáže nový Jemen poradit se silnými teroristickými organizacemi, které se, zatímco spolu Jemenci soupeří, rozšířily po území a upevnily si svoji moc.

²²⁵ SCHWEDLER, J. *What's next for Yemen?*
(<http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/03/201231573434770119.html>)

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ABOUDI, Sami. *Yemen president says Houthis agree to return town to state control*. Reuters © 2016, vyd. 23. 7. 2014 [cit. 18. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-amran-idUSKBN0FS1PA20140723>

ABU BAKR, Abdullah. *Yemen 2012: A Year of Transition and Crisis*. Al-Monitor © 2016, vyd. 30. 12. 2012 [cit. 18. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2012/12/yemen-a-year-of-peaceful-transition-and-major-crisis.html>

ABULOHOOM, Ali. *Who was Hussein Al-Houthi?*. Yemen Times © 2012 - 2016, vyd. 17. 6. 2013 [cit. 8. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.yementimes.com/en/1686/report/2495/Who-was-Hussein-Al-Houthi.htm>

AL ARABIYA ENGLISH. *Next round of Yemen peace talks postponed: minister*. Al Arabiya Network [online] © 2016, vyd. 10. 1. 2016 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2016/01/10/Next-round-of-Yemen-peace-talks-postponed-minister-.html>

AL ARABIYA ENGLISH. *Yemen water crisis may be bigger problem than war*. Al Arabiya Network [online] © 2016, vyd. 29. 6. 2016 [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/06/29/Yemen-water-crisis-may-be-bigger-problem-than-war-.html>

AL JAZEERA. *Al-Jazeera, Yemen to become six-region federation*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 11. 2. 2014 [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/yemen-become-six-region-federation-2014210124731726931.html>

AL JAZEERA. *Al-Qaeda in Yemen „sorry“ for hospital attack*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 22. 12. 2013 [cit. 3. 8. 2016]. Dostupné z: www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/12/al-qaeda-yemen-sorry-hospital-attack-20131222102318821501.html

AL JAZEERA. *Al-Qaeda in Yemen claims Charlie Hebdo attack*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 14. 1. 2015 [cit. 27. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/01/al-qaeda-yemen-charlie-hebdo-paris-attacks-201511410323361511.html>

AL JAZEERA. *Al-Qaeda in Yemen claims Charlie Hebdo attack*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 14. 1. 2015 [cit. 16. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2015/01/al-qaeda-yemen-charlie-hebdo-paris-attacks-201511410323361511.html>

AL JAZEERA. *Profile: Yemen's Houthi fighters*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 12. 8. 2009 [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>

AL JAZEERA. *Saudi Arabia forms Muslim 'anti-terrorism' coalition*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 15. 12. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/12/saudi-arabia-forms-muslim-anti-terrorism-coalition-151215035914865.html>

AL JAZEERA. *Saudi-led coalition declares end to Yemen air strikes*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 22. 4. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/04/saudi-led-coalition-begins-phase-yemen-campaign-150421155500641.html>

AL JAZEERA. *Who are the Houthis in Yemen*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 29. 3. 2015 [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>

AL JAZEERA. *Yemen opens national talks amid rallies*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 19. 3. 2013 [cit. 21. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/03/2013318164852751944.html>

AL JAZEERA. *Yemen peace deal elusive but rivals vow to meet again*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 21. 12. 2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/12/yemen-peace-talks-called-clashes-151220141116705.html>

AL JAZEERA. *Yemen president returns to Aden after months in exile*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 22. 9. 2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/09/yemen-president-returns-aden-months-exile-150922145333324.html>

AL JAZEERA. *Yemeni factions hold national dialogue*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 26. 1. 2014 [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/01/yemen-wraps-up-thorny-national-dialogue-2014125152420400484.html>

AL JAZEERA. *Yemen's exiled president returns to Aden*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 17. 11. 2015 [cit. 20. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/11/yemen-exiled-president-returns-aden-151117102731437.html>

AL-ARABIYA NEWS, *Al-Qaeda claims deadly attack on a Yemen presidential palace*. Al Arabiya News Channel, vyd. 29. 2. 2012 [cit. 18. 8. 2016]. Dostupné z: <https://www.alarabiya.net/articles/2012/02/29/197813.html>

AL-ARIQI, Samar. *How Change Square Became the Birthplace of an Uprising*. Yemen Times © 2012 - 2016, vyd. 11. 2. 2014 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: www.yementimes.com/en/1754/report/3465/How-Change-Square-became-the-birthplace-of-an-uprising.htm

ALI SALIM EL-EIDH. *Separating South Yemen*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 21. 5. 2012 [cit. 19.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/05/2012519114015103906.html>

AL-JAZEERA. *Most killed by US drones were not targeted: report*. Al Jazeera Media Network [online] © 2016, vyd. 16.10.2015 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/10/killed-drones-targeted-intercept-report-usa-afghanistan-somalia-yemen-151015193812970.html>

AL-MOSHKI, Ali Ibrahim. *The Houthis: From a Local Group to a National Power*. Yemen Times © 2012 - 2016, vyd. 4. 9. 2014 [cit. 8. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.yementimes.com/en/1813/report/4294/The-Houthis-From-a-local-group-to-a-national-power.htm>

AL-MUSLIM, Farea. *Amid Yemeni Unification Efforts, Houthis Remain Delicate Issue*. Al-Monitor © 2016, vyd. 19. 7. 2013 [cit. 9. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/07/yemen-houthi-movement-politics-national-dialogue.html>

AL-SAKKAF, Nasser. *Analysis: Houthi kontrol creates competition between AQap, IS in Yemen*. Middle East Eye © 2014, vyd. 24. 6. 2015 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/analysis-houthi-control-creates-competition-between-aqap-yemen-1579282023>

AL-SANANI, Nasim. *In Pictures: Houthis take over Sanaa*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 27. 9. 2014 [cit. 12. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/inpictures/2014/09/pictures-houthis-take-over-sanaa-201492371244889418.html>

ASHARQ AL-AWSAT. *Friend of Yemen Support National Dialogue*. Asharq Al Awsat – Sub Division of SRPC © 2016, vyd. 7. 3. 2016 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://english.aawsat.com/2013/03/article55295132/friends-of-yemen-support-national-dialogue>

BAKRI, Nada a GOODMAN, David. *Thousands in Yemen Protest Against the Government*. The New York Times Company © 2016, vyd. 27. 1. 2011 [cit. 13. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2011/01/28/world/middleeast/28yemen.html>

BAYOUMY, Yara a Mohammed GHOBARI. *Iranian support seen crucial for Yemen's Houthis*. Reuters [online] © 2016, vyd. 15.12.2014 [cit. 24.4.2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-iran-insight-idUSKBN0JT17A20141215>

BBC NEWS, *CIA 'killed al-Qaeda suspects' in Yemen*. MMIII © vyd. 5. 11. 2002 [cit. 8. 7. 2016]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/2402479.stm>

BBC News, *How Yemen's capital Sanaa was seized by Houthi rebels*. BBC © 2016, vyd. 27. 9. 2014 [cit. 19. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-29380668>

BBC NEWS. *Yemen appoints Khalid Bahah as new prime minister*. BBC © 2016, vyd. 13. 10. 2014 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29605621>

BBC NEWS. *Yemen crisis: Islamic State claims Sanaa mosque attacks*. BBC © 2016, vyd. 21. 3. 2015 [cit. 22. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31989844>

BBC NEWS. *Yemen conflict: Saudi Arabia ends air campaign*. BBC [online] © 2016, vyd. 21. 4. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32402688>

BBC NEWS. *Yemen crisis. Who is fighting whom?*. BBC [online] © 2016, vyd. 26. 3. 2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>

BBC NEWS. *Yemen crisis: President Hadi returns to Aden from exile*. BBC [online] © 2016, vyd. 22. 9. 2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34323078>

BBC NEWS. *Yemen profile - Timeline*. BBC [online] © 2016, vyd. 25. 11. 2015 [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704951>

BBC NEWS. *Yemen's national dialogue conference concludes with agreement*. BBC © 2016, vyd. 21. 1. 2014 [cit. 20. 7. 2014]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25835721>

BBC NEWS. *Yemen's President Saleh 'leaves country' for treatment*. BBC [online]. © 2016, vyd. 22. 1. 2012 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-16671533>

BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno, Barrister and Principal, 2011. (ISBN 978-808-7474-45-7)

BURROWES, Robert D., *Historical Dictionary of Yemen*. Maryland, Rowman & Littlefield, 2010. (ISBN 978-081-0855-28-1)

CAMPBELL, Leslie. *Yemen: The Tribal Islamists*. Woodrow Wilson International Center for Scholars, [cit. 13. 7. 2016]. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/yemen-the-tribal-islamists>

CORCORAN, Mark. *Timeline: A century of conflict in Yemen*. ABC [online] © 2016, vyd. 22. 4. 2015 [cit. 23.4.2016]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/news/2015-04-15/yemen-a-century-of-conflict/6381720>

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP)*. Council on Foreign Relations © 2016, vyd. 19. 6. 2015 [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/yemen/al-qaeda-arabian-peninsula-aqap/p9369>

CRITICAL THREATS. *AQAP and Suspected AQAP Attacks in Yemen tracker 2010,2011 and 2012*. AEI Critical Threats © 2009 - 2012, vyd. 21. 5. 2012 [cit. 10. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.criticalthreats.org/yemen/aqap-and-suspected-aqap-attacks-yemen-tracker-2010>; cit. GHOBARI, M. a FINN, T., Al-Qaeda Linked Suicide Bomber Kills 90 in Yemen, Reuters, May 21, 2012. <http://www.euronews.com/newswires/1524846-al-qaeda-linked-suicide-bomber-kills-90-in-yemen/>(nedostupné)

DBWAN, Abdulmoez. *Fighting the Culture of Corruption in Yemen*. The World Bank Group [online] © 2016, vyd. 12. 4. 2014 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/arabvoices/fighting-culture-corruption-yemen>

ERSAN, Inal. *Yemen's Qaeda wing seeks donations in Saudi Arabia*. Reuters © 2016, vyd. 27. 9. 2009 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/idUSLR73541>

ETHEREDGE, Laura. *Saudi Arabia and Yemen*. New York, The Rosen Publishing Group, 2011. (ISBN 978-161-5303-35-9)

FRIEDERSDORF, Conor. *How America's Drone War in Yemen Strengthens al-Qaeda*. The Atlantic Monthly Group [online] © 2016, vyd. 28. 9. 2015 [cit. 23.4.2016]. Dostupné z: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/drone-war-yemen-al-qaeda/407599/>

GHOBARI, Mohammed a FINN, Tom. *Yemen grants Saleh immunity to try to end crisis*. Reuters © 2016, vyd. 21. 1. 2012 [cit. 7. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE80K0B120120121>

GHOBARI, Mohammed. *Houthis tighten grip on Yemen capital after swift capture, power-sharing deal*. Reuters © 2016, vyd. 22. 9. 2016 [cit. 26. 7. 2017]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-security-idUSKCN0HH2BQ20140922?irpc=932>

GHOBARI, Mohammed. *Yemen's Saleh leaves for U.S. opponents protest*. Reuters © 2016, vyd. 22. 1. 2012 [cit. 7. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE80L0AS20120122>

GLOBAL SECURITY. *Houthis – Six Wars 2004 – 2009*. GlobalSecurity.org ©2000 - 2016 [cit. 18. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-houthi.htm>

GLOBAL SECURITY. *Global Security - Yemen Civil War. Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope*. GlobalSecurity.org [online.] © 2016 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.htm>

GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabské politice*. Praha, Karolinum, 2004. (ISBN 80-246-0895-2)

HAMMOND, Andrew. *Yemeni debate over drones emerges after Saleh's fall*. Reuters © 2016, vyd. 17. 10. 2012 [cit. 10. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-drones-idUSBRE89G0VJ20121017>

HASSAN, Saif Ali. *Yemen – National Dialogue Conference: managing peaceful change?* Vyd. 2014 [cit. 13. 7. 2017]. Dostupné pdf z: <http://www.c-r.org/accord/legitimacy-and-peace-processes/yemen-national-dialogue-conference-managing-peaceful-change>

HENDERSON, Simon. *Fighting al-Qaeda: The Role of Yemen's President Saleh*. The Washington Institute for Near East Policy © 2016, vyd. 7. 1. 2010 [cit. 14. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/fighting-al-qaeda-the-role-of-yemens-president-saleh>

HOURANI, Albert. *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost..* Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2010.(ISBN 978-80-7422-059-3)

Chronology of Events - Yemen. *Security Council Report*. Security Council Report [online] © 2016 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.securitycouncilreport.org/chronology/yemen.php>

INTERNATIONAL CRISIS GROUP (ICG). *Breaking Point? Yemen's Southern Question*. International Crisis Group (ICG), Middle East Report N°114. Vyd. 20. 10. 2011 [cit. 8. 7. 2016]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iran%20Gulf/Yemen/114%20Breaking%20Point%20--%20Yemens%20Southern%20Question.pdf>

INTERNATIONAL CRISIS GROUP (ICG). *Yemen. Enduring Conflicts, Threatened Transition*. International Crisis Group (ICG), Middle East Report N°125 – 3 July 2012. Vyd. 3. 7. 2012 [cit. 10. 7. 2016]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/~/media/files/middle%20east%20north%20africa/iran%20gulf/yemen/125-yemen-enduring-conflicts-threatened-transition.pdf>

IRIN NEWS, *Conflict in Yemen's north threatens political transition*. IRIN News © 2016, vyd. 24. 2. 2014 [cit. 9. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.irinnews.org/news/2014/02/24/conflict-yemen%E2%80%99s-north-threatens-political-transition>

IRIN NEWS, *Dialogue and divisions in Yemen*. IRIN News © 2016, vyd. 6. 11. 2012 [cit. 16. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.irinnews.org/analysis/2012/11/06/dialogue-and-divisions-yemen>

KNUTSEN, Alexis. *2015 Yemen Crisis Situation Report: March 2*. AEI Critical Threats Project © 2009 - 2012, vyd. 2. 3. 2015 [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.criticalthreats.org/yemen/yemen-crisis-situation-reports-march-2-2015>

KRAMÁREKOVÁ, Veronika. Jemen. In: KRÍŽEK, Daniel a Zbyněk TARANT. *Arabské jaro - příčiny, průběh, důsledky*. Plzeň, Západočeská univerzita, 2014. (ISBN 978-80-261-0441-4)

KRAMÁREKOVÁ, Veronika. *Poslední tanec prezidenta Sáliha*. Acta Fakulty filosofické, Západočeské univerzity v Plzni. 2013, č. 3, str. 101-126. (ISSN 1802-0364)

LOGAN, Joseph a MUKHASHAF, Mohammed. *Violence as Yemen elects candidate to replace toppled leader*. Reuters © 2016, vyd. 21. 2. 2012 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-idUSTRE81J0RQ20120222>

MADABISH, Arafat. *South Yemen independence inevitable: Al-Hirak leader*. Asharq Al Awsat - Sub Division of SRPC [online] © 2016, vyd. 2. 12. 2014 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <http://english.aawsat.com/2014/12/article55339083/south-yemen-independence-inevitable-al-hirak-leader>

MAPS OF WORLD, *Yemen Natural Resources*. Compare Infobase Ltd. © 2002 - 2016, aktualizovaná mapa: 7. 8.2013 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.mapsofworld.com/yemen/yemen-mineral-map.html>

MENDEL, Miloš. *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*. Praha, Academia, 2015. (ISBN 978-80-200-2474-9)

Middle East Eye, *Al-Qaeda in Yemen: a timeline*. Middle East Eye © 2014, vyd. 13. 2. 2015 [cit. 10. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/al-qaeda-yemen-timeline-1154358292>

MINISTRY OF INDUSTRY AND TRADE. *Yemen profile*. Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen [online] © 2009-2014, vyd. 20. 1. 2010 [cit. 28.3.2016]. Dostupné z: <http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>

National Dialogue Conference. *NDC Secretariat general*. NDC © 2016 [cit. 5. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.ndc.ye/page.aspx?show=59>

NAYLOR, Hugh a Ali AL-MUJAHED. *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator*. The Washington Post [online] © 1996 – 2016, vyd. 31. 3. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/rebels-push-offensive-in-aden-killing-dozens-with-artillery-fire/2015/03/31/79f53d9e-d729-11e4-bf0b-f648b95a6488_story.html

NEW YORK TIMES. *Millions Are Facing Food Crisis in Yemen, U.N. Agency Says*. The New York Times Company © 2016, vyd. 30. 9. 2012 [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2012/10/01/world/middleeast/yemen-in-crisis-as-global-food-prices-rise.html?_r=0

PETOURIS, Thanos. *Al-Hiraak*. The Tony Blair Faith Foundation © 2011 [cit. 23. 7. 2016]. Dostupné z: <http://tonyblairfaithfoundation.org/religion-geopolitics/glossary/al-hiraak>

PRESS TV. *S Arabia's 'Operation Renewal of Atrocities'*. Press TV [online] © 2016, vyd. 6. 5. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://217.218.67.231/Detail/2015/05/06/409763/Saudi-Arabia-Yemen>

RAGHAVAN, S. *When U.S. drones kill civilians, Yemen's government tries to conceal it*. © 2016, vyd. [cit.]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/when-us-drones-kill-civilians-yemens-government-tries-to-conceal-it/2012/12/24/bd4d7ac2-486d-11e2-8af9-9b50cb4605a7_story.html

RAGHAVAN, Sudarsan. *Statement by the Press Secretary on Today's Executive Order on Yemen's Peace, Security, and Stability*. The White House, Office of the Press Secretary, vyd. 24. 12. 2012 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/16/statement-press-secretary-today-s-executive-order-yemen-s-peace-security>

RAM, P. *Yemen History and Culture: A Book by AnVi OpenSource Knowledge Trust*. GBO, 2015. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=w33aBwAAQBAJ>.

RASHED, Ansar. *Yemen's marginalized children caught in the middle of conflict*. UNICEF [online] vyd. 8. 7. 2015 [cit. 25. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.unicef.org/infobycountry/yemen_82502.html

ROGGIO, Bill. *AQAP says assault on Yemen's Defense Ministry targeted US drone operations*. Public Multimedia Inc. © 2007 - 2015, vyd. 6. 12. 2013 [cit. 20. 7. 2016]. Dostupné z: http://www.longwarjournal.org/archives/2013/12/aqap_claims_assault.php

SALISBURY, Peter. *Yemen capital hit by anti-government rallies*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 20. 8. 2014 [cit. 18. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-rally-oust-government-201481812414798870.html>

SALISBURY, Peter. *Yemen rage boils over 'unliveable' price hike*. Al Jazeera Media Network © 2016, vyd. 1. 8. 2014 [cit. 6. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/07/yemen-rage-unliveable-price-fuel-201473163925741286.html>

SALISBURY, Peter. *Yemen's Southerners see hope in Houthis' rise*. Al Jazeera Media Network [online]. © 2016, vyd. 20. 10. 2014 [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/10/yemen-southerners-see-hope-houthis-rise-2014102052535893759.html>

SHANE, Scott. *Drone Strikes Reveal Uncomfortable Truth: U.S. Is Often Unsure About Who Will Die*. The New York Times Company [online] © 2016, vyd. 23. 4. 2015 [cit. 23.4.2016]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2015/04/24/world/asia/drone-strikes-reveal-uncomfortable-truth-us-is-often-unsure-about-who-will-die.html>

SCHMITZ, Charles. *Yemen's National Dialogue*. Middle East Institute © 2016, vyd. 10. 3. 2014 [cit. 25. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>

SPENCER, Richard. *Yemen crisis: Who are the Houthi rebels?*. Telegraph Media Group © 2016, vyd. 19. 1. 2015 [cit. 8. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/yemen/11355168/Yemen-crisis-Who-are-the-Houthi-rebels.html>

SULEIMAN, Ali Abdallah. *Baghdadi welcomes new pledges of IS allegiance*. Al Monitor © 2016, vyd. 14. 11. 2014 [cit. 25. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.al-monitor.com/pulse/politics/2014/11/baghdadi-speech-islamic-state-pledges-of-allegiance.html>

THAROOR, Ishaan. *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator*. The Washington Post [online] © 1996 – 2016, vyd. 7. 4. 2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/04/07/forget-what-youre-hearing-the-civil-war-in-yemen-is-not-a-sectarian-conflict>

THE WORLD BANK GROUP. *Yemen - Overview*. The World Bank Group [online] © 2016 The World Bank Group, aktualizace 4. 1. 2016 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>

THE WORLD BANK GROUP. *Yemen*. The World Bank Group [online] © 2016 [cit. 16.4.2016]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/yemen>

THE WORLD BANK GROUP. *Yemens' Economic Outlook- Spring 2016*. The World Bank Group [online] © 2016 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/economic-outlook-spring-2016>

THE WORLD FACTBOOK: Yemen. *Central Intelligence Agency*. Washington, DC: Central Intelligence Agency [online]. © 2013-14, aktualizace: 11. 7. 2016 [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>

UNDP. *About Yemen*. United Nations Development Programme [online] © 2012, [cit. 16.4.2016]. Dostupné z: <http://www.ye.undp.org/content/yemen/en/home/countryinfo.html>

UNHCR. *Country operation profile: Yemen overview*. UNHCR [online] © 2001-2016 [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>

UNHCR. *Yemen situation regional refugee and migration response 2016*. UNHCR, pdf zpráva. Vydání: Prosinec 2015. Dostupný pdf soubor zde: data.unhcr.org/yemen/download.php?id=111

Video: Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://bcove.me/fc716jta>, v 0:50 min.

WENNER, Manfred W., *Yemen - Government and society*. Encyclopedia Britannica, Inc. [cit. 20. 6. 2016]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Yemen/Government-and-society#ref484793>

WHITAKER, B.. *Yemen and Saudi Arabia: The Gulf War 1990-91*. Al-Bab [online] © 2016, vyd. 5. 3. 2015 [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <http://al-bab.com/blog/2015/03/yemen-and-saudi-arabia#The Gulf War, 1990-91>.

WIKILEAKS. *Who are the Houthis, part one: What are they fighting for?*. Public Library of US Diplomacy, Wikileaks [online], číslo dokumentu: 09SANAA2185_a [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: https://search.wikileaks.org/plusd/cables/09SANAA2185_a.html

Yemen crisis: Kerry warns Iran over Houthi rebel 'support'. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32229316>

YEMEN TIMES. *Southern Movement pressured to join national dialogue*. Yemen Times © 2016 [cit. 18. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.yementimes.com/en/1530/news/118/Southern-Movement-pressured-to-join-national-dialogue.htm>

YOUSSEF, Nancy A., *The U.S.-Backed War in Yemen Is Strengthening al Qaeda*. The Daily Beast Company LLC © 2016, vyd. 26. 8. 2015 [cit. 15. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/08/25/the-u-s-backed-war-in-yemen-is-strengthening-al-qaeda.html>

ZIMMERMAN, Katherine. *Ten Years After 9/11: Al Qaeda's Reemergence in Yemen*. AEI Critical Threats Project © 2009 - 2012, vyd. 20. 9. 2011 [cit. 10. 7. 2016]. Dostupné z: <http://www.criticalthreats.org/yemen/zimmerman-qaeda-reemergence-september-20-2011>

7 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOVÝCH PŘÍLOH

Obr. 1: *Jemen na mapě Evropy, Afriky a Asie*. In: Business Insider [online]. © 2007-2016 Allure Media BI Intelligence [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com.au/these-maps-show-where-yemens-conflict-could-be-heading-2015-3>

Obr. 2: *Politická mapa Jemenu*. In: Ministry of Industry & Trade [online]. © 2009-2014 Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>

Obr. 3: *Mapa rozděleného Jemenu před rokem 1990*. In: Business Insider [online]. © 2007-2016 Allure Media BI Intelligence [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com.au/these-maps-show-where-yemens-conflict-could-be-heading-2015-3>

Obr. 4: *Islámská bojová aliance (Islamic military alliance)*. In video: Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://bcove.me/fc716jta>, v 0:50 min.

Obr. 5: *Pozice povstalců a oblasti působení al-Qá'idy z dubna 2015 (Houthi and al-Qaeda areas)*. In: BBC [online]. © 2016 BBC [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32082616>

8 RESUMÉ

This thesis is about current situation in the Republic of Yemen. First part describes the facts about Yemen and his economic and social problems. The second part is about Yemeni's history in the 20th century, when the country was divided into two separate states. I think this history part is necessary for understanding the current problems of the country. In thesis are describes the most important events of the 21st century and there is also mention about the main actors who have influence in the country. I tried to simply describe the situation in Yemen asince beginning of the conflict in 2014.

The situation in Yemen has reached international humanitarian problem. Both of group, Houthis and president Hadi have met in peace talks but they have not yet been successful. Situation continues and nobody knows when it will end. For the country's recovery is necessary as soon as possible to end the fights.